

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН 2020-2024 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ
ХӨТӨЛБӨРИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТЭД
ХИЙСЭН ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТАНИЛЦУУЛГА

2023 оны 12 дугаар сарын 27-ны өдөр

Нэг. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний зорилго

Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний зорилго нь Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөнд Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын эрхлэх асуудлаар туссан зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилтийн явцад 2023 оны эхний хагас жилийн байдлаар хяналт-шинжилгээ хийж, гүйцэтгэлийн хүрсэн түвшинг зорилтот түвшинтэй нь харьцуулан үр дүнг үнэлэх, төлөвлөлт, биелэлт болон хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаа нь үр дүнтэй байсан эсэхэд чанарын үнэлгээ хийх, дүгнэлт, зөвлөмж гаргах, төлөвлөсөн зорилт, арга хэмжээг бүрэн биелүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэхэд оршино.

Хоёр. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний арга зүй

Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөнд туссан зорилт, арга хэмжээг хяналтад авч, яамны нэгжүүдийн 2023 оны жилийн эцсийн байдлаар ирүүлсэн хэрэгжилтийн тайланд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийв.

Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг хийхдээ Засгийн газрын 2020 оны 206 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт, захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам”-ыг удирдлага болгов.

Гурав. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний үр дүн

Засгийн газрын 2020 оны 203 дугаар тогтоолоор батлагдсан Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөнд Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын эрхлэх асуудлаар тусгагдсан 16 зорилтын 75 арга хэмжээний хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна.

Хяналтад авсан 75 арга хэмжээний 55 арга хэмжээг тус яам толгойлон, 20 арга хэмжээг хамтран хэрэгжүүлэхээр тусгагдсан ба хэрэгжилт **69.5** хувийн биелэлттэй гэж дүгнэв. Үүнд:

Арга хэмжээнүүдийн биелэлтийг бодлогын зорилтоор нь авч үзвэл:

- Ковид-19 халдварт цар тахлаас үүдэлтэй нийгэм эдийн засгийн хүндрэлийг даван туулах бодлогын хүрээний 1 зорилтын 1 арга хэмжээний биелэлт 100.0 хувь,
- Эдийн засгийн бодлогын хүрээний 11 зорилтын 70 арга хэмжээний биелэлт 68.7 хувь,
- Засаглалын бодлогын хүрээний 2 зорилтын 2 арга хэмжээний биелэлт 100.0 хувь,
- Ногоон хөгжлийн бодлогын 2 зорилтын 2 арга хэмжээний биелэлт 100.0 хувь, хэрэгжүүлсэн нийт 75 арга хэмжээний биелэлтийг **69.5** хувьтай дүгнэлээ.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөнд туссан зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилтийн үнэлгээний товчоо

Зорилго	Зорилтын тоо	Арга хэмжээний тоо	Хэрэгжилтийн хувь, арга хэмжээний тоо						Хэрэгжилт /хувь/
			100	90	70	50	30	0	
Нэг. Ковид-19 халдварт цар тахлаас үүдэлтэй нийгэм эдийн засгийн хүндрэлийг даван туулах бодлого	1	1	1	-	-	-	-	-	100

Хоёр. Эдийн засгийн бодлого	11	70	13	21	14	6	8	8	67.3
Дөрөв. Засаглалын бодлого	2	2	2	-	-	-	-	-	100
Тав. Ногоон хөгжлийн бодлого	2	2	2	-	-	-	-	-	100
Дүн	16	75	18	21	14	6	8	8	69.5

Дөрөв. Дүгнэлт.

Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөнд тусгагдсан зорилт, арга хэмжээний гүйцэтгэл 2023 оны жилийн эцсийн байдлаар **69.5 хувьтай** дүгнэгдсэн бөгөөд 18 арга хэмжээ зорилтот түвшиндээ бүрэн хүрч 100 хувийн гүйцэтгэлтэй, 21 арга хэмжээ гол үр дүн гарч эхэлж байгаа буюу 90 хувь, 14 арга хэмжээ гүйцэтгэл нь тодорхой хэмжээгээр гарч эхэлж байгаа буюу 70 хувь, 6 арга хэмжээ ажил тодорхой хэмжээнд эхэлсэн буюу 50 хувь, 8 арга хэмжээ боловсруулалтын шатанд буюу 30 хувь, үр дүнгүй 8 арга хэмжээ байна.

Тав. Санал, зөвлөмж.

1. Засгийн газрын 2023 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн хуралдааны “Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 2022 оны хэрэгжилтийн тухай” 05 дугаар тэмдэглэлд Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөнд туссан хэрэгжилт удаашралтай байгаа арга хэмжээний хэрэгжилтийг эрчимжүүлж, тухайн жилд хүргэхээр тооцсон зорилтот түвшинд хүргэх арга хэмжээг зохион байгуулж ажиллахыг үүрэг болгосныг хэрэгжүүлж ажиллах;

2. Салбарын урт болон дунд хугацааны бодлогын баримт бичгүүдтэй уялдуулан, шалгуур үзүүлэлт, хүрэх түвшинг үндэслэн биелэлтийг бүрэн, тодорхой, оновчтой, хэмжигдэхүйц байдлаар тайлагнаж хэвших;

3. Тайланг тогтсон хугацаанд бүрэн, үнэн зөв, шуурхай тайлагнаж, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх боломжийг бүрдүүлэх;

4. Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын 2022 оны 05 дугаар сарын 10-ны өдрийн “Хэрэгжилтийг хангах, үр дүнг сайжруулах тухай” 03 дугаартай албан даалгаварын хэрэгжилтийг хангаж ажиллах;

5. Төрийн захиргааны удирдлагын газраас хэрэгжилтийн тайланг дотоод нэгжүүд болон харьяа байгууллагуудаас гаргуулж нэгтгэн боловсруулахдаа тухайн зүйл, заалтаар өгөгдсөн үүрэгт хамаарах хэрэгжилтийг оновчтой, тодорхой гаргуулах, холбогдох тушаал, шийдвэр болон албан бичгийн огноо, дугаарыг тодорхой бичих, тайлангийн чанар, утга найруулгыг хянах.

Хянасан:

ХШУДАГ-ийн дарга

Т.Баасанпүрэв

ТЗУГ-ийн ХХ-ийн дарга

Т.Ганбаатар

Боловсруулсан:

ХШУДАГ-ийн ахлах шинжээч

И.Баттуяа

**ЗАСГИЙН ГАЗРЫН 2020-2024 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨРИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНД
УУЛ УУРХАЙ, ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН ЯАМНЫ ЭРХЛЭХ АСУУДЛААР ТУСГАГДСАН ЗОРИЛТ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ БИЕЛЭЛТ
(2023 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн байдлаар)**

№	Зорилт	Арга хэмжээ	Хэрэгжих хугацаа	Үндсэн хэрэгжүүлэгч байгууллага	Зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, эх үүсвэр (сая төгрөг)	2023 оны зорилтот түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Хүрсэн түвшин, үр дүн	Хэрэгжилтийн хувь
1	2	3	4	5	6	7	8	9
НЭГ. КОВИД-19 ХАЛДВАРТ ЦАР ТАХЛААС ҮҮДЭЛТЭЙ НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХҮНДРЭЛИЙГ ДАВАН ТУУЛАХ БОДЛОГО								
1	1.1.6. Нүүрс, бусад уул, уурхайн бүтээгдэхүүний экспортыг эрчимжүүлэх хүрээнд "Ногоон гарц" түр журмыг хэрэгжүүлнэ. Худалдааны түнш орнуудтай эдийн засгийн хамтын ажиллагааг идэвхжүүлж экспортыг нэмэгдүүлнэ.	1. Нүүрс, уул, уурхайн бусад бүтээгдэхүүний экспортыг эрчимжүүлэх хүрээнд "Ногоон гарц" түр журмыг хэрэгжүүлнэ. Худалдааны түнш орнуудтай эдийн засгийн хамтын ажиллагааг идэвхжүүлж экспортыг нэмэгдүүлнэ.	2021 - 2024	ГХЯ, ЗТХЯ, УУХҮЯ, ЭТТ	-	Худалдааны түнш орнуудтай эдийн засгийн хамтын ажиллагааг идэвхжүүлж экспортыг нэмэгдүүлнэ.	Нүүрс, уул, уурхайн бусад бүтээгдэхүүний экспортыг эрчимжүүлэх ажлын хүрээнд Ногоон гарц" түр журам бүрэн хэрэгжсэн. 2023 оны 12 дугаар сарын 21-ний өдрийн байдлаар 67,259.5 мян.тн нүүрс, 1,482.6 мян.тн зэсийн баяжмал, 5,437.1 мян.тн төмрийн хүдэр, баяжмал, 147.6 мян.тн цайрын баяжмал, 1047.6 мян.тн хайлуур жоншны баяжмал экспортолсон. Алт олборлолт 17.0 тонн. Нүүрсний экспортын гүйцэтгэл +134.5%, алт олборлолт 82.0%, зэсийн баяжмал 102.0%, төмрийн хүдэр, баяжмал 64.6%, цайрын баяжмал +147.6%, хайлуур жоншны баяжмал +261.9%-ийн гүйцэтгэлтэй байна.	100
ГУРАВ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО								
2	3.2.1. Стратегийн ач холбогдол бүхий ордуудын эдийн засгийн үр өгөөжийг дээшлүүлнэ.	1. Оюутолгойн төслийг Монгол Улсын хууль тогтоомжид нийцүүлж, далд уурхайг ашиглалтад оруулна.	2021 - 2024	"Оюу Толгой" ХХК	2023 онд далд уурхайн бүтээн байгуулалтын ажилд төсөв тусгаагүй.	Далд уурхайн бүтээн байгуулалт 89 хувь.	2023 оны 12-р сарын 20-ний байдлаар Оюу толгойн далд уурхайн төслийн бүтээн байгуулалтын ажлын гүйцэтгэл 92.1%, налуу амны туузан дамжуургын угсралтын ажлын гүйцэтгэл 84.3 хувь, баяжуулах үйлдвэрийн өргөтгөл 33.6 хувь, агааржуулалтын 3-р босоо амны нэвтрэлт 865 метрт, агааржуулалтын 4-р босоо амны нэвтрэлт 959 метрт тус тус хүрээд байна.	90

							<p>Далд уурхайгаас хүдэр олборлолтын ажил явагдаж байна.</p> <p>Цаашид налуу амны дэд бүтцийн угсралтын ажил, агааржуулалтын босоо амнууд болон баяжуулах үйлдвэрийн өргөтгөлийн бүтээн байгуулалтын ажлыг дуусгаж ашиглалтад оруулснаар далд уурхайгаас хүдэр гаргах хүчин чадал төслийн хүчин чадалдаа хүрнэ. 2023 оны 11 сарын байдлаар далд уурхайн бүтээн байгуулалтад нийт 5,961 сая ам.долларыг зарцуулсан бөгөөд 2023 онд 497 сая ам.долларыг зарцуулаад байна.</p>	
3	2. "Эрдэнэт үйлдвэр" төрийн өмчит үйлдвэрийн газрын өмчлөлтэй холбоотой асуудлыг эцэслэн шийдвэрлэж, ил уурхай, баяжуулах үйлдвэр, засвар механикийн заводод өргөтгөл, шинэчлэлийг хийж, үйлдвэрлэлийн хүчин чадал, өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.	2020 - 2024	"Эрдэнэт Үйлдвэр" ТӨҮГ, ТӨБЗГ	397,201.0 сая.төг Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт /Өөрийн хөрөнгөөр 13.1 %-ийг, зээлээр 86.9%-ийг ("Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ)	Баяжуулах үйлдвэрийн өргөтгөл, шинэчлэл 98 хувьд, засварын механикийн заводын өргөтгөл, шинэчлэлийг 100 хувьд хүргэнэ.	<p>Цар тахлын улмаас БНХАУ, ОХУ зэрэг дэлхийн улс орнууд хилээ хаах хүртэл арга хэмжээ авч, онцгой дэглэм тогтоосон, материалын үнийн өсөлт болон тээвэр ложистикийн хүндрэлтэй асуудал үүссэн, Орос-Украины дайны улмаас барууны орнууд ОХУ-ын эсрэг эдийн засгийн хориг тавьж, Европт эрчим хүчний хямрал нүүрлэсэн, инфляцыг дагаад үнийн хөөрөгдөл бий болсон зэрэг давагдашгүй хүчин зүйл, түүний сөрөг үр дагавар нь 2022, 2023 онд ч нөлөөлж буй нь "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-ын хувьд Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгагдсан төслүүдийг хэрэгжүүлэхэд ихээхэн саад, хүндрэл учруулсан байна. Хүдрийн ил уурхайд мөчлөгт урсгалт тээврийн технологи нэвтрүүлэлт 50%, Эмульсийн тэсрэх бодисын үйлдвэрийн бүтээн байгуулалт 90%, Баяжуулах үйлдвэрийн өргөтгөл, шинэчлэлийн эхний ээлжийн /Өөрөө нунтаглах хэсгийн хүдэр боловсруулах 4-р шинэ шугам, Хам баяжуулалтын 12 сая тн/жил хүчин чадалтай 5-р секцийг шинэчлэх/ төслүүд 100% хийгдэж, одоо Баяжуулах үйлдвэрт 4 төсөл хэрэгжиж байна. Засварын механикийн заводыг үндэсний машин үйлдвэрлэлийн суурь болгон хөгжүүлэх өргөтгөл, шинэчлэлийн төслийн нарийвчилсан ТЭЗҮ болон инженерийн зураг төслийг боловсруулж, Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлд хэлэлцүүлж хүлээн авсан. Уг төслийн хүрээнд одоогийн цутгуурын үйлдвэрлэлийн Илчийн боловсруулалтын тасгийн өргөтгөл, Механик цехийн өргөтгөл шинэчлэл, шинэ Цутгуурын цех байгуулах</p>	90	

						ажил төлөвлөгөөний дагуу хийгдэж, ажлын гүйцэтгэл 37%-тай байна. "Эрдэнэт Үйлдвэр" ТӨҮГ-ын Ил уурхай, Баяжуулах үйлдвэр, Засвар механикийн заводод өргөтгөл, шинэчлэл хийж, үйлдвэрлэлийн хүчин чадал, өгөөжийг нэмэгдүүлэх ажлын гүйцэтгэл дунджаар 84%-тай байна.	
4	2.1. Мөчлөгт урсгалт тээврийн технологи	2020 - 2021	"Эрдэнэт Үйлдвэр" ТӨҮГ, туслан гүйцэтгэгч "ЗВ ТЕС АUFBEREITUN GSSYSTEME" GmbH компани	Хүдрийн ил уурхайд мөчлөгт урсгалт тээврийн технологи нэвтрүүлэлт 100 хувьд хүрнэ. Олборлолтын зардлыг бууруулна.	Төслийн ажлыг 2020 оны 05 дугаар сард байгуулсан "түлхүүр гардуулах" нөхцөлтэй гэрээний дагуу ХБНГУ-ын "ЗВТЕС Aufbereitungssysteme GmbH" ХХК-ийн гүйцэтгэж байна. Гэрээний үнэ 40.7 сая ам.доллар, гэрээний хугацаа 2021 оны 11 дугаар сарын 28-нд дуусахаар гэрээ байгуулсан. Гүйцэтгэгч компанийн зүгээс цар тахал, хил хаагдсан болон тээвэр ложистикийн хүндрэлтэй асуудал зэргээс төслийн ажил графикт хугацаанаасаа ихээхэн хоцорсон тул гэрээний хугацааг сунгах, мөн Орос-Украины дайн, Европ дахь эрчим хүчний хямрал, инфляц зэрэг хүчин зүйлийн улмаас үнэ өссөн гэсэн үндэслэлээр гэрээний үнийг 48 хувиар нэмэгдүүлж, 59.7 сая ам.доллар болгох хүсэлтийг удаа дараа тавьсан. "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-ын зүгээс төслийн үнийн дүнг их хэмжээгээр нэмэгдүүлэх гүйцэтгэчийн санал бодитой эсэхэд хөндлөнгийн хараат бус аудитын дүгнэлтийг тендерт шалгарсан олон улсын аудитын "Кей Пи Эм Жи Аудит" ХХК-иар гаргуулсан. "Кей Пи Эм Жи Аудит" ХХК-ийн дүгнэлтийг үндэслэн гүйцэтгэгч компанитай хэлцэл хийж, гэрээний хугацааг сунгаж, гэрээний үнийг 52.67 сая ам.доллараар тохиролцон, 2023 оны 07 дугаар сарын 21-нд гэрээний нэмэлт, өөрчлөлтийг баталсан. Мөн 2024 оны 07 дугаар сарын 20-ныг хүртэл хийгдэх ажлын календарчилсан төлөвлөгөөг баталсан. Төслийн ажил гэрээний нэмэлт, өөрчлөлт, календарчилсан төлөвлөгөөний дагуу явагдаж байна. Уурхайн мөргөцгийг тулах түшиц ханын угсралтын ажил, суурийн цутгалтын ажил хийгдэж 2057 м3 М250 маркийн бетон зурмагийн ажил хийгдсэн. Ирсэн тоног төхөөрөмжүүдийн ангилан ялгаж, угсралтад бэлдэж байна. 2023 онд 11.97 тэрбум төгрөг, нийт төслийн хугацаанд 832.26 тэрбум төгрөг буюу 55.7%-ийн санхүүжилт хийгдээд байна. Хүдрийн ил уурхайд мөчлөгт урсгалт тээврийн технологи нэвтрүүлэлт 50%-д хүрсэн.	50	

5		2.2. Эмульсийн тэсрэх бодисын үйлдвэр.	2019-2020	"Эрдэнэт Үйлдвэр" ТӨҮГ, туслан гүйцэтгэгч "Монголиан Инвестмент Корпорэйшн" ХХК		Эмульсийн тэсрэх бодисын үйлдвэрийн хөрөнгө оруулалт 100%. Эмульсийн тэсрэх бодисын үйлдвэрийг ашиглалтад оруулна.	Төслийн ажлыг 2020 оны 05 дугаар сард байгуулсан "түлхүүр гардуулах" нөхцөлтэй гэрээний дагуу "Монголиан Инвестмент Корпорэйшн" ХХК гүйцэтгэж байна. Гэрээний үнэ 10.2 тэрбум төгрөг, гэрээний хугацаа 2022 оны 04 дугаар сарын 30-нд байсан. Цар тахлын халдварын дэгдэлтээс шалтгаалан давагдашгүй хүчин зүйл үүссэн, БНХАУ-ын хил хаагдсан, тээвэрлэлт саатсан, материалын үнэ өссөн зэргээс шалтгаалан хугацаа их алдсан гэх үндэслэлээр гүйцэтгэгч компанийн тавьсан удаа дараагийн хүсэлтийн дагуу төслийн ашиглалтад оруулах хугацааг 2023 оны 06 дугаар сарын 30-н хүртэл сунгасан. "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-ын Ажлын хэсэг уг төслийн ажилд хяналт тавьж, асуудлыг шийдвэрлэж, зохих арга хэмжээ аван ажиллаж байгаа боловч гүйцэтгэгч компаниас шалтгаалан ажил удаашралтай явагдаж байна. 2023 оны 12 дугаар сарын 20-ний байдлаар барилгын ажил үндсэндээ дууссан гэж гүйцэтгэгч компани мэдэгдсэн тул Улсын комисс томилж ажиллуулж байна. Үйлдвэрийн технологийн схемийн усан туршилтыг хийж, технологийн процессын үйлдвэрлэлийн туршилт хийх, ажид залгах, удирдах программ хангамж хүлээгдэж байна. 2023 онд 1.221 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт хийж, нийт төслийн хугацаанд 12.31 тэрбум төгрөг буюу 121% төлбөр хийсэн. (үүнд Нэмэлт ажлын нийт төсөв 1,036 сая төгрөг болсноос 750 сая төгрөг гүйцэтгэгч байгууллагад шилжүүлсэн. Олон улсын KPMG аудитаар хянагдаж үнийн өсөлтийн зөрүү 471 сая төгрөг шилжүүлсэн.)	90
6		2.3. Баяжуулах үйлдвэрийн өргөтгөл, шинэчлэл	2020 - 2023	"Эрдэнэт Үйлдвэр" ТӨҮГ, туслан гүйцэтгэгч "Jiangxi Naipu mining machinery and new materials" Co.ltd, "FLSmith Mongolia" ХХК	358,220,8 сая төг Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт /Өөрийн хөрөнгөөр 36%-ийг, зээлээр 64%-ийг ("Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ)	Баяжуулах үйлдвэрийн өргөтгөл, шинэчлэл 98 хувьд хүрнэ. Жилийн хүдэр боловсруулах хүчин чадал 37 сая тонн хүртэл өсгөнө.	Баяжуулах үйлдвэрийн хаягдлыг өтгөрүүлэх технологи нэвтрүүлэх ажлын нарийвчилсан инженерийн тооцоо, зураг төсөл боловсруулах гэрээ байгуулсан. Гэрээний дагуу лабораторийн туршилт, тоног төхөөрөмжийн сонголт, инженерчлэл, инженер геологийн судалгаа, БОННУ зэрэг ажлууд хийгдсэн. Зураг төсөл боловсруулах ажлын 85 хувийг гүйцэтгэсэн. Хөвүүлэн баяжуулах хэсгийн өргөтгөл шинэчлэлийн хүрээнд 2022 онд хам баяжуулалтын 5-р секцийг шинэчилсэн бөгөөд 2023-2024 онуудад хам баяжуулалтын 2, 3-р секцийг шинэчлэх төслийн хүрээнд тендер шалгаруулалт зохион байгуулж гэрээ байгуулсан. Инженерийн тооцоо, тоног төхөөрөмжийн	90

							сонголт хийгдэж үйлдвэрлэл эхэлсэн. Ажлын зураг төсөл хийгдэж байна. Ажлын гүйцэтгэл 40%. Өөрөө нунтаглах хэсгийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх (2.0сая.тн/жил-ээр). 2023 оны 01 дугаар сард тээрэм суурилуулах гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах тендер шалгаруулалт зохион байгуулж, гэрээ байгуулсан. 2023.09.28-ны байдлаар зураг төсөл хийгдсэн, үндсэн тоног төхөөрөмж болон цахилгаан хөдөлгүүр, давтамжийн хувиргагчийн үйлдвэрлэл 85%. Үндсэн тоног төхөөрөмж болох тээрэм түүний иж бүрдлүүдийн үйлдвэрлэл дуусаж, хяналтын угсралт хийгдсэн. Тус үйлдвэрээс 2 мэргэжилтэн хүлээж авахаар ажиллаж байна, төслийн гүйцэтгэл 37.5%. Хүдэр бутлах, нунтаглах хэсгийн өргөтгөл, шинэчлэл төслийн ТЭЗҮ, инженерийн тооцоо зураг төсөл боловсруулах ажлын гэрээ байгуулсан. ТЭЗҮ боловсруулж "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-ын Ерөнхий инженерийн 2023.02.15-ны өдрийн №33 тоот шийдвэрээр байгуулагдсан ажлын хэсэг хэлэлцэж хүлээн авсан бөгөөд үйлдвэрийн газрын Техникийн зөвлөлөөр дэмжигдсэн. УУХҮЯ-ны сайдын тушаалаар Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн шинжээчид томилогдон ТЭЗҮ-ыг хянаж, бүртгэсэн. Инженер геологийн судалгаа, БОННУ зэрэг ажлууд хийгдсэн. ТЭЗҮ, зураг төсөл боловсруулах ажил 70%-н гүйцэтгэлтэй байна. Нийт төсөвт өртөг 1.6284 их наяд төгрөг буюу 2022 оны эцэст гүйцэтгэл 13.34 тэрбум төгрөг, 2023 оны санхүүжилтийн гүйцэтгэл 80.242 тэрбум төгрөг, нийт санхүүжилт 93.582 тэрбум төгрөг байна.	
7	2.4. Засварын механикийн заводын өргөтгөл, шинэчлэл	2020 - 2024	"Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ	38,980.3 Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт /Өөрийн хөрөнгөөр 22%-ийг, зээлээр 78%-ийг ("Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ)	Засварын механикийн заводын өргөтгөл, шинэчлэл 100 хувьд хүрнэ.	Засвар, механикийн заводыг хөгжүүлэх өргөтгөл, шинэчлэлийн ТЭЗҮ, зураг төсөл боловсруулах төслийн ажлыг 2021 оны 08 дугаар сарын 24-ний өдрийн 5/196-21 тоот гэрээний дагуу "Ди Ди Эй Жи" ХХК хийж гүйцэтгэж, 2022 оны 08 дугаар сарын 18-нд Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамны Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн Боловсруулах үйлдвэрийн зөвлөлөөр хэлэлцүүлэн дэмжигдэж, тус зөвлөлийн 2022 оны 09 дүгээр сарын 13-ны өдрийн СТР-2022-02 дугаартай дүгнэлт гарсан. "Засвар, механикийн заводын өргөтгөл, шинэчлэлийн нарийвчилсан ТЭЗҮ-ийн үндсэн үзүүлэлтүүд:	50	

						<ul style="list-style-type: none"> - Одоо ажиллаж байгаа Цутгуурын цехийн өргөтгөл нь жилд 5200 тн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг 7000 тн болгон нэмэгдүүлэх, - Одоо ажиллаж байгаа Механик цехийн өргөтгөл, шинэчлэл нь 3300 тн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг 5900 тн болж нэмэгдүүлэх, - “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ болон бусад уул уурхайн компаниудын үйлдвэрлэлийн технологид нэвтрүүлж байгаа хагас өөрөө нунтаглах SAG тээрмийн импортоор худалдан авч буй хуягийг үйлдвэрлэх шинэ Цутгуурын цехийн төсөл, - Баяжуулах үйлдвэрийн техник технологийн шинэчлэл буюу SABC схемийн дагуу хийгдэх технологийн шинэчлэлтэй уялдуулан заводын Резин эдлэлийн үйлдвэрлэлийн хэмжээг 2030 он хүртэл 750 гаруй тн хүртэл өсгөн нэмэгдүүлж, уг хэсгийг өргөтгөн, шинэ барилга байгууламж барьж, техник, технологийг бүхэлд нь шинэчлэх зэрэг чиглэлүүдээр хөрөнгө оруулалтыг тооцож төлөвлөсөн байна. <p>Цутгуурын үйлдвэрлэлийн Илчийн боловсруулалтын тасгийн өргөтгөл, шинэчлэлийн барилга байгууламжийг барих ажлыг тендерт "Аглут" ХХК шалгарч ажлыг гүйцэтгэж байна. 2023 оны 12 дугаар сарын 20-ний өдрийн байдлаар ажлын гүйцэтгэл 51.0 хувьтай байна.</p> <p>Механик цехэд өргөтгөл, шинэчлэл хийж, стандарт бус металл хийцийн болон резин эдлэлийн үйлдвэрлэлийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх ажлын зураг төсөл боловсруулах ажлыг 100% хийсэн. Барилга байгууламж, инженерийн шугам сүлжээ, дэд бүтэц барих ажлын гүйцэтгэгчийг сонгох тендерийг 2023 онд 4 удаа зарлаж, сонгон шалгаруулалт хийсэн. Хуулийн хугацаа хүлээгдэж байна. Шинэ төрлийн элэгдэлд тэсвэртэй хром-молибдент гангаар жилд 7000 тн цутгамал бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх шинэ Цутгуурын цехийн барилга байгууламж, дэд бүтцийн зураг төсөл боловсруулах ажлыг 2023 онд гүйцэтгэж, 2024 оноос төслийн ажлыг эхлүүлэхээр төлөвлөсөн. Гэвч шинэ Цутгуурын цехийн зураг төсөл боловсруулах ажлын гүйцэтгэгчийг сонгох нээлттэй тендерийн шалгаруулалтыг 2023 оны 07 дугаар сарын</p>
--	--	--	--	--	--	--

						26-аас эхлэн зарласан боловч зөвлөх үйлчилгээний хураангуй жагсаалт үүсгэж болохуйц материал бүрдээгүйгээс 2023 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнөөс 2024 оны төлөвлөгөөнд шилжүүлж, 2024 оны 01 дугаар сарын 01-ээс сонгон шалгаруулалтыг хийнэ. Мөн Монгол улсын аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх стратегийн хүрээнд машин үйлдвэрлэлийн кластер байгуулах Техник, эдийн засгийн үндэслэл боловсруулах" төсөл буюу Засвар механикийн завод-II төслийн ЭҮТӨҮГ/202101911 тоот нээлттэй тендер шалгаруулалт 2023 оны 08 дугаар сарын 15-ны өдөр зарлагдаж, гүйцэтгэгчийг шалгаруулж, 2023 оны 08 дугаар сарын 24-ны өдөр 6/005-23 дугаартай гэрээ байгуулсан. Төсөл боловсруулах ажил эхэлсэн. Гүйцэтгэгч компани графикт хугацааны дагуу төслийн эхлэлтийн тайланг 2023 оны 11 дугаар сарын 09-ний өдөр хамгаалсан. Төслийн нийт төсөвт өртөг 461.0 тэрбум төгрөг, 2022 оны эцэст гүйцэтгэл 35.5 тэрбум төгрөг байсан бол 2023 онд 9.2 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт хийж, нийт төслийн гүйцэтгэл 44.7 тэрбум төгрөг байна.	
8	3. Цагаан суваргын зэс, молибденийн ордыг ашиглалтад оруулна.	2021 - 2024	"Эрдэнэ цагаан суварга" ХХК	250,384.6 сая төгрөг	Бүтээн байгуулалтын ажил 100 хувьтай. Уулын баяжуулах үйлдвэр төслийн хүчин чадлаар ажиллана.	Уулын баяжуулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн угсралт, туршилт, тохируулгын ажлыг 2024 онд хийж баяжуулах үйлдвэрийг ашиглалтад оруулахаар төлөвлөн ажиллаж байна. 2023 онд дараах барилга угсралтын ажлыг гүйцэтгээд байна. <ul style="list-style-type: none"> • Анхан бутлуурын хүчитгэсэн хананы угсралт дууссан, • Барилга болон тоног төхөөрөмжийн суурийн цутгалт хийгдсэн. • Барилгын металл хийц угсралтыг хийсэн. Үндсэн болон туслах тоног, материалын тээврийг хийж байна. Мөн туслах тоног төхөөрөмжийн захиалга, үйлдвэрлэл хэвийн үргэлжилж байна. 2023 онд 242.46 тэрбум төгрөгийг тоног төхөөрөмжийн худалдан авалт, төслийн бүтээн байгуулалтын ажилд зарцуулсан.	70
9	4. Багануур, Шивээ-Овоогийн нүүрсний уурхайд өргөтгөл хийж,	2020 - 2024	"Эрдэнэс Монгол" ХХК "Багануур" ХК,		"Багануур" ХК-ийн ил уурхайн хүчин чадал 5.0 сая.тн-д,	Багануурын нүүрсний уурхай үндсэн тоног төхөөрөмжийн шинэчлэлт 50%, Шивээ-Овоогийн нүүрсний уурхайн үндсэн тоног төхөөрөмжийн шинэчлэлт 70%-д хүрсэн.	90

		олборлолтын хүчин чадлыг нэмэгдүүлж өртөг, зардлыг бууруулна.		"Шивээ-Овоо" ХК		"Шивээ овоо" ХК-ийн ил уурхайн үндсэн тоног төхөөрөмжийн шинэчлэлт 70 хувьд хүргэнэ.		
10		4.1. "Багануур" ХК-ийн ил уурхайн үндсэн тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл.	2020 - 2021	"Эрдэнэс Монгол" ХХК "Багануур" ХК		"Багануур" ХК-ын ил уурхайн хүчин чадал 5.0 сая.тн-д хүрнэ.	Багануурны нүүрсний уурхай үндсэн тоног төхөөрөмжийн шинэчлэлт 50%-д хүрсэн. 2020 онд JBIC-ийн хөнгөлөлттэй зээлийн санхүүжилтээр 29.8 тэрбум төгрөгийн 12 тоног төхөөрөмж шинэчлэлт хийгдсэн. 2021 онд 2-р шатны техникийн шинэчлэлд шаардлагатай 33.6 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт хийгдэх ёстой боловч өнөөдрийн байдлаар шийдвэрлэгдээгүй байна.	0
11		4.2. Шивээ-Овоогийн нүүрсний уурхайн өргөтгөлийн үлдэгдэл хөрөнгө оруулалт	2020 - 2024	"Эрдэнэс Монгол" ХХК "Шивээ-Овоо" ХК	Урьдчилгаа 3.4 тэрбум төгрөг төлж үлдэгдэл төлбөр 4.5 тэрбум төгрөг	"Шивээ Овоо" ХК-ийн ил уурхайн үндсэн тоног төхөөрөмжийн шинэчлэлт 70 хувьд хүргэнэ.	2021 онд "Шивээ-Овоо" ХК JBIC төслийн хүрээнд 14.8 тэрбум төгрөгийн зээлийн гэрээгээр Комацу HD465 технологийн автомашин 5, Комацу PC-1250 гидро экскаватор 2 ширхэг нийлүүлэгдэж, эдгээр техникүүдийн төлбөрт 6.6 тэрбум төгрөгийг төлж, одоогийн байдлаар үлдэгдэл төлбөр 8.2 тэрбум төгрөг байна. 2022 онд нээлттэй сонгон шалгаруулалтаар "Барловорлд Монголиа" ХХК-иас 7.9 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртгийн гэрээтэй нийлүүлсэн CAT777E 2 ширхэг технологийн автомашины төлбөрт 6.4 тэрбум төгрөг төлж, үлдэгдэл төлбөр 1.5 тэрбум төгрөг байна. Дээрх техникүүдийг уулын үйлдвэрлэлд ашиглаж эхэлснээр технологийн автомашины шинэчлэл 70%-ийн биелэлттэй байна.	70
12		5. Асгатын мөнгөний ордыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулахад шаардлагатай туршилт, судалгаа хийж, хөрөнгө оруулалтын асуудлыг шийдвэрлэнэ.	2020 - 2024	"Эрдэнэс Монгол" ХХК	57,615.5	Асгатын мөнгөний ордыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулахад шаардлагатай туршилт, судалгаа хийж, хөрөнгө оруулалтын асуудлыг шийдвэрлэх ажил 95 хувь.	"Эрдэнэс Монгол" ХХК-ийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2023 оны 6 дугаар сарын 20-ны өдрийн №48 тогтоолоор Асгатын мөнгөний ордыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зорилгоор "Асгатын төслийн нэгж"-ийг байгуулсан. Асгат төслийн нэгжийн бүрэлдэхүүн 2023 оны 08 дугаар сарын 01-ээс ажлаа эхэлсэн байна. "Эрдэнэс Монгол" ХХК-ийн 2023 оны төсөвт Асгатын мөнгөний ордын ашиглах ордыг олборлох боломжийг судлах, олон улсын (JORC) стандартаар хайгуулын ажлыг хийх, бусад холбогдох үйл ажиллагааны санхүүжилтэд нийт 11,090,452,828 төгрөг тусгасан. Үүнд:	30

						<ul style="list-style-type: none"> • Асгатын ордын уурхайн хэвтээ ам хүртэлх зам засах ажилд гүйцэтгэгчээр шалгарсан компанитай гэрээ байгуулсан. • Асгатын ордын уурхайн амнуудыг нээх ажилд гүйцэтгэгчээр шалгарсан компанитай гэрээ байгуулсан. • Асгатын мөнгөний ордын хэвтээ малталтуудын 3-н хэмжээст зураглалын ажил хийх, эрсдэл аюулгүй байдлын үнэлгээ хийх ажилд гүйцэтгэгчээр шалгарсан компанитай гэрээ байгуулсан. • Асгатын мөнгөний ордод гадаргуугийн бүрэн зураглал буюу Топо геодезийн ажилд гүйцэтгэгчээр шалгарсан компанитай гэрээ байгуулсан. <p>Асгатын мөнгөний ордын нөөцийг олон улсын нөөц баялгийн /JORC/ ангилалд нийцүүлэх хайгуулын ажлын төлөвлөгөө боловсруулан түүний дагуу нэмэлт хайгуулын ажил гүйцэтгэх, хагас үйлдвэрлэлийн технологийн туршилт хийх, үр дүнгийн тайлан боловсруулж батлуулах ажлын нээлт 2023 оны 12 дугаар сарын 13-нд хийгдсэн. Тухайн тендерт 3-н компани материал ирүүлсэн боловч тендерийн шаардлага хангаагүй учир уг тендерийг ТХААГзраас дахин зарлах шийдвэр гарсан.</p>	
13	5.1. Асгатын мөнгөний ордын туршилт судалгааны хөрөнгө оруулалт.	2020 - 2021	"Эрдэнэс Монгол" ХХК	-	Лабораторийн туршилт хийлгэх ажил 100 хувь	<p>Асгатын мөнгөний ордын хүдрийн дээжид лабораторийн туршилтын ажлыг гүйцэтгэж байгаа SGSIMME MONGOLIA ХХК-нь 3/15 (Мон)-ны байдлаар Гэрээний хэрэгжилт явцын тайланг ирүүлсэн. Туршилт судалгааны ажилд ирүүлсэн дээж нь ордыг төлөөлөхгүй байна гэж дахин дээж авах ажлыг эхлүүлээд байна. Цаашид далд уурхайд 3-н хэмжээст зураглал хийхэд уурхай хэвтээ амыг нээж ажиллах орчин бүрдүүлэх, хагас үйлдвэрлэлийн туршилтад хэрэглэх 150 тонн дээж бэлдэх зэрэг ажилд зарцуулахаар холбогдох саналыг Сангийн яаманд хүргүүлж Барилга хот байгуулалтын яамны төсөвт тусгуулсан. Цар тахалтай холбоотой төсөв танах Засгийн газрын чиглэлийн дагуу цуцлагдсан.</p>	0
14	5.2. Асгатын мөнгөний ордын зөвлөх үйлчилгээний хөрөнгө оруулалт.	2020 - 2022	"Эрдэнэс Монгол" ХХК	-	Зөвлөх үйлчилгээний ХО 100 хувь	<p>Компанийн 2023 оны төсөв 150 сая төгрөгийг зөвлөх үйлчилгээнд зарцуулахаар төлөвлөсөн. Тус зөвлөх үйлчилгээний тендер нь 2023 оны Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд орсон.</p>	0

15		5.3. Асгатын мөнгөний ордын нэмэлт хайгуулын ажлын хөрөнгө оруулалт	2021 - 2024	"Эрдэнэс Монгол" ХХК	1000.0 /Төрийн өмчит компанийн санхүүжилтээр/	Нэмэлт хайгуулын ажлын хөрөнгө оруулалтыг 67 хувьд хүргэнэ.	<p>"Эрдэнэс Монгол" ХХК нь Асгатын мөнгөний ордод олон улсын нөөц баялгийн (JORC) ангилалд нийцүүлэх хайгуулын ажлын төлөвлөгөө боловсруулан түүний дагуу нэмэлт хайгуулын ажил гүйцэтгэх, хагас үйлдвэрлэлийн технологийн туршилт судалгааны ажил хийж, ордын нөөцийг баталгаажуулахаар 2023 оны төсөвт 9,182,096,276 төгрөг тусгасан.</p> <p>Ордын бэлтгэл ажлын хүрээнд "Асгатын ордын уурхайн хэвтээ ам хүртэлх зам засах", "Асгатын мөнгөний ордын хэвтээ малталтуудын 3-н хэмжээст зураглалын ажил хийх, эрсдэл аюулгүй байдлын үнэлгээ хийх", "Асгатын мөнгөний ордод гадаргуугийн бүрэн зураглал буюу Топо геодезийн ажлууд"-ыг ТХААГ-аар зохион байгуулагдаж, тус тендерүүдэд шалгарсан гүйцэтгэгч компаниудтай гэрээ байгуулан ажиллаж байна.</p>	30
16		5.4. Асгатын мөнгөний ордын дэд бүтэц, бэлтгэл ажлын хөрөнгө оруулалт.	2021- 2023	"Эрдэнэс Монгол" ХХК	56,615.5	Дэд бүтэц, бэлтгэл ажлын хөрөнгө оруулалт 100 хувь	<p>Өмнөх судалгааны ажлын явцад хийгдсэн Хэвтээ ам-1, Хэвтээ ам-1а, Хэвтээ ам-2, Хэвтээ ам-3, Хэвтээ ам-4, Хэвтээ ам-5-уудыг ашиглах боломжийг хангах, нарийвчилсан хайгуулын ажил эхлүүлэх бэлтгэл ажлын хүрээнд дараах тендерүүдийг зарлаж, гэрээ байгуулсан. Үүнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ЭМГЛ/202306084 дугаартай "Асгатын ордын уурхайн хэвтээ ам хүртэлх зам засах" тендерийн ажилд гүйцэтгэгчээр шалгарсан компанитай гэрээ байгуулсан. - ЭМГЛ/202306085 дугаартай "Асгатын ордын уурхайн хэвтээ ам нээх" тендерт шалгарсан компанитай гэрээ байгуулах тухай зөвлөмж ТХААГ-аас 2023.11.29-нд ирсэн. Ажил гүйцэтгэгч компанитай байгуулахаар ажиллаж байна. - ЭМГЛ/202306088 дугаартай "Асгатын мөнгөний ордын хэвтээ малталтуудын гурван хэмжээст зураглалын ажил хийх, эрсдэл аюулгүй байдлын үнэлгээ хийх" зөвлөх үйлчилгээний гүйцэтгэгчээр шалгарсан компанитай гэрээ байгуулсан. - ЭМГЛ/202306087 дугаартай "Асгатын мөнгөний ордод гадаргуугийн бүрэн зураглал буюу Топо геодезийн зөвлөх" үйлчилгээний ажилд шалгарсан компанитай гэрээ байгуулсан. - "Асгатын мөнгөний ордын нөөцийг олон улсын нөөц баялгийн /JORC/ ангилалд нийцүүлэх хайгуулын ажлын төлөвлөгөө боловсруулан түүний дагуу нэмэлт 	30

						хайгуулын ажил гүйцэтгэх, хагас үйлдвэрлэлийн технологийн туршилт хийх, үр дүнгийн тайлан боловсруулж батлуулах” ажлын даалгавар боловсруулан батлуулсан ажлын даалгавараа ТХААГ-т хүргүүлсэн. Tender.gov.mn нээлттэй зарлагдаж 2023 оны 12 дугаар сарын 13 нд нээсэн боловч тендерийн шаардлага хангасан оролцогч шалгараагүй тул ТХААГаараас уг тендерийг дахин зарлахаар төлөвлөөд байна.	
17	6.Тавантолгойн нүүрсний бүлэг ордын дэд бүтцийг бүрдүүлж, үйлдвэрлэл, технологийн парк байгуулах ажлын хүрээнд нүүрс баяжуулах үйлдвэрийг ашиглалтад оруулна.	2021 - 2024	"Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК	423,946.7 /Төрийн өмчит компанийн санхүүжилтээр	Тавантолгойн нүүрсний бүлэг ордын дэд бүтцийг бүрдүүлж, үйлдвэрлэл, технологийн парк байгуулах ажлын хүрээнд нүүрс баяжуулах үйлдвэрийг ашиглалтад оруулах ажил 60 хувь	Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн төслийн бүтээн байгуулалтын гүйцэтгэл 63.51%-тай явж байгаа ба 510.44 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг олгоод байна. Уулын зарим техник, тоног төхөөрөмжүүдийг хүлээн авч байгаа ба конвейерийн системийн ТЭЗҮ-ийг батлуулсан, түлхүүр гардуулах нөхцөлтэй тендер шалгаруулалтыг зарлахаар ажиллаж байна. Ачилтын нэгдсэн төвийн бүтээн байгуулалтын ажлын гүйцэтгэл 83.84%-тай байна. Загийн усны хоолой усан хангамжийн төслийн гүйцэтгэл 92%-д хүрсэн.	70
18	6.1. 3.2.1.6.1. Техник, тоног төхөөрөмжийн хөрөнгө оруулалт	2020 - 2024	"Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК	2023 оны хагас жилийн байдлаар 51.4 тэрбум төгрөг зарцуулсан.	Нүүрс, хөрс тээврийн техник, тоног төхөөрөмжийн нэвтрүүлэлт 21 хувь	Жилд 12 сая.м3 уулын цулын ажил гүйцэтгэх хүчин чадал бүхий 2 ширхэг Liebherr R9200 экскаватор, 2 ширхэг Liebherr R9100 экскаватор, 13 ширхэг 130 тоннын даацтай Belaz 75135 автосамосвалтай хослон ажиллаж байна. Гэрээний дагуу 2023 оны 12 дугаар сард 5ш бульдозер, 9ш автосамосвал, 3ш экскаватор, 2ш автогрейдер хүлээн авсан байна. Төслийн ажлын гүйцэтгэл 90%-д хүрсэн.	90
19	6.2. 3.2.1.6.2. Конвейерийн системийн хөрөнгө оруулалт	2021 - 2024	"Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК	2023 онд Нүүрс тээврийн конвейерийн нарийвчилсан зураг төсөл боловсруулахад 5.5 тэрбум төгрөг	Цанхийн баруун уурхайн хөрсний конвейерийн систем нэвтрүүлэлт 43 хувь	"Конвейерийн системийн техник, эдийн засгийн үндэслэлийг 2023 оны 09 дүгээр сарын 12-ны өдөр Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлсэн. Мөн тус төслийн нүүрс тээврийн конвейерийн системийн худалдан авалтын үйл ажиллагааг нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн бүтээн байгуулалтын явцтай уялдуулан түлхүүр гардуулах нөхцөлтэй зохион байгуулахаар ажиллаж байна. "Эрдэнэс Монгол" ХХК-д конвейерийн ТЭЗҮ-ийг	30

					зарцуулахаар төлөвлөсөн. ТЭЗҮ батлагдсаны дараа төсөв шинэчлэн тусгана. /Компанийн өөрийн санхүүжилтээр/		танилцуулсан. Эхний ээлжинд нүүрс тээврийн конвейерийн системийн барилгын зураг төсөв боловсруулах, барилга угсралтын ажил гүйцэтгэх түлхүүр гардуулах нөхцөлтэй тендерийн ажлын даалгаврыг боловсруулж дууссан. Тендер зарлахаар ажиллаж байна. Нийт ажлын гүйцэтгэл 15%-тай.	
20		6.3. 3.2.1.6.3. Нүүрс баяжуулах үйлдвэр	2021 - 2023	"Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК	2023 онд 149.09 тэрбум төгрөг зарцуулахаар төлөвлөсөн.	Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн 1 дүгээр модулын бүтээн байгуулалтын ажил 100 хувь	"Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн барилгын зураг төсөв боловсруулах, барилга угсралтын ажил гүйцэтгэгчээр БНХАУ-ын "Норинко Интернэшнл Күүперэшн" компани болон "Дади инженеринг девелопмент групп" компаниудын түншлэл шалгаран 2022 оны 4 дүгээр сарын 14-нд гэрээ байгуулан ажиллаж байна. Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн 1-р модулын бүтээн байгуулалтын төслийн хэрэгжилтийг хурдасгах зорилгоор зураг төслийг хэсэгчлэн боловсруулж байгаа бөгөөд түүхий нүүрсний агуулахын зураг төслийг Барилга, хот байгуулалтын яамны харьяа Барилгын хөгжлийн төвийн 2133/2022 дугаар дүгнэлтээр 2022 оны 10 дугаар сарын 31-ний өдөр батлуулж, барилга угсралтын ажлын зөвшөөрлийг 2023 оны 02 сарын 16-ны өдөр авсан. Төслийн иргэний барилга буюу ажилчдын хотхоны зураг төслийг Барилга, хот байгуулалтын яамны харьяа "Барилгын хөгжлийн төв" ТӨААТҮГ-аар 2023 оны 12 дугаар сарын 20-ны өдөр батлуулсан бөгөөд барилгын ажлын зөвшөөрлийн хүсэлтийг Өмнөговь аймгийн Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газарт 2023 оны 12 дугаар сарын 24-ны өдрийн дотор хүргүүлэхээр ажиллаж байна. Үндсэн үйлдвэр болон үйлдвэрийн бусад барилгуудын барилга байгууламж болон технологийн зураг төслийг магадлал хийлгэхээр "Барилгын хөгжлийн төв" ТӨААТҮГ-т хүргүүлэн, эксперт томилуулж, хянуулах ажил хийгдэж байна. Инженер-геологийн судалгааны үр дүнгээс шалтгаалан ажилчдын хотхоны төлөвлөлтийг хойд зүгт шилжүүлэх шаардлага үүссэнтэй холбоотой төслийн хэрэгцээнд нэмэлтээр 694.3 га газрын зөвшөөрөл авах ажлыг зохион байгуулж 2023 оны 11 дүгээр сарын 16-ны өдөр газар эзэмшлийн гэрчилгээ	70

						<p>авсан. Улмаар 2022 онд батлуулсан эскиз зураг, ерөнхий төлөвлөлтөд өөрчлөлт оруулж 2023 оны 11 дүгээр сарын 21-ний өдөр дахин батлуулсан. Төслийн талбайд үндсэн үйлдвэр, түүхий нүүрс, бүтээгдэхүүний агуулах зэрэг үйлдвэрийн 22, ажилчдын хотхоны 5, нийт 27 барилга байгууламжийн барилга угсралтын ажлыг 30 гаруй компанийн 845 гаруй Монгол инженер, техникийн ажилтан, үүнээс гадна метал хийц, тоног төхөөрөмж угсралтын 223 гадаад ажилтан, 96 гаруй техник хэрэгслээр гүйцэтгэж байна. Төслийн хэмжээнд захиалагч болон гүйцэтгэгчийн нийт 1,240 гаруй ажилтан ажиллаж байна. Засгийн газрын 2023 оны 4 дүгээр сарын 26-ны өдрийн хуралдааны 18 дугаар тэмдэглэлийн дагуу нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн төслийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлэн ажиллаж байна. Мөн нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн төслийн гэрээний үнийн дүнд тохируулга хийх нөхцөл байдал үүссэнтэй холбоотой 2023 оны 10 дугаар сарын 18-ны өдрийн компанийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 19 дүгээр тогтоолоор "Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн барилгын зураг төсөв боловсруулах, барилга угсралтын ажлыг гүйцэтгэх" ЭТТ-2022/222 тоот гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулсан ба гэрээний үнийн дүнд 13.82%-ийн үнийн тохируулга хийж гэрээний нийт үнийн дүн 1,087,953,477,599.68 төгрөг болсон. Төслийн иргэний барилга буюу ажилчдын хотхоны зураг төслийг Өмнөговь аймгийн Онцгой байдал, Эрүүл мэндийн газар, Ерөнхий архитектораар тус тус батлуулан, 2023 оны 11 дүгээр сарын 27-ны өдөр Барилгын Хөгжлийн төвд хянуулахаар хүргүүлээд байна. Үндсэн үйлдвэр болон үйлдвэрийн бусад барилгуудын зураг төслийг Онцгой байдлын ерөнхий газраар батлуулж, 2023 оны 11 дүгээр сарын 27-ны өдөр Эрүүл мэндийн яамны салбарын хяналтын газарт хянуулахаар хүргүүлээд байна. Барилга, хот байгуулалтын яамнаас 2023 оны 10 дугаар сарын 14-ний өдрөөс 16-ны өдрүүдэд Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн барилга байгууламжийн угсралт, ашиглалтын үйл ажиллагаанд хяналт, шалгалт хийсний хүрээнд Улсын ахлах байцаагчийн 02-00-02/008/195 дугаартай "Дутагдал арилгах тухай" албан шаардлагад нийт 42 дутагдал арилгахыг заасны дагуу өнөөдрийн байдлаар 20 дутагдал,</p>
--	--	--	--	--	--	--

						<p>зөрчлийг арилгаад байна. "Норинко Интернэшнл Күүперэшн" компани нь тус албан шаардлагад заасан 2, 4, 9, 10, 11, 13, 16, 21, 23, 27, 29, 30, 32, 34, 35, 38, 39, 40, 41, 42 дугаартай дутагдлуудыг арилгасан талаарх тайлангуудыг Барилга, хот байгуулалтын яаманд 2023 оны 11 дүгээр сарын 16 болон 21-ний өдрүүдэд тус тус илгээсэн. Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн барилгын ажлын зөвшөөрлөөс бусад зөрчил, дутагдлыг албан шаардлагад заасан хугацаа буюу 2023 оны 12 дугаар сарын 20-ны өдрөөс өмнө арилгах арга хэмжээг аван ажиллаж байна.</p> <p>Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн зураг төсөл бүрэн батлагдсаны дараа барилгын ажлын зөвшөөрлийг авахын тулд Барилга, хот байгуулалтын яам болон холбогдох байгууллагуудад батлуулахаар хүргүүлэх бөгөөд тус үйл ажиллагаанд хамгийн багадаа хоёр сарын хугацаа зарцуулагддаг тул хугацааг сунгах хүсэлтийг Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газарт хүргүүлсэн. Өнөөдрийн байдлаар зураг төслийн гүйцэтгэл 96%, тоног төхөөрөмжийн худалдан авалт 73%, барилгын материалын худалдан авалт 94%, тоног төхөөрөмж, барилгын материалын тээвэр 64%, барилга болон тоног төхөөрөмжийн угсралт 34%-тай тус тус явагдаж байгаа ба төслийн нийт гүйцэтгэл 12 дугаар сарын 26-ний байдлаар 64.41%-тай байна.</p>	
21	6.4. 3.2.1.6.4. Ачилтын нэгдсэн төв байгуулах.	2021 - 2022	"Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК		Ачилтын нэгдсэн төв байгуулах ажил 100%-д хүргэнэ.	<p>Тавантолгойн нүүрс ачих логикийн төвийн батлагдсан ТЭЗҮ-д 2023 оны 4 дүгээр улиралд ашиглалтад оруулахаар төлөвлөсөн ч гүйцэтгэгчээс давагдашгүй хүчин зүйл учирсан шалтгаанаар төслийг 2024 оны 1 дүгээр улиралд хэрэгжүүлж дуусгахаар хойшлогдоод байна. Ачилтын нэгдсэн төв байгуулах төслийн гүйцэтгэл 84.34%-тай байна. Төслийн ихэнх овор хэмжээ томтой, голлох төхөөрөмжүүд угсрагдаж дуусаж байна. Төслийн нийт санхүүжилтэд 254 тэрбум төгрөгийг олгоод байна.</p>	90
22	6.5. 3.2.1.6.5. Усан хангамж шийдвэрлэх	2021 - 2023	"Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК	113.81 /Төрийн өмчит компанийн санхүүжилтээр/	Усан хангамжийн хөрөнгө оруулалт 74 хувьд хүргэх	<p>"Тавантолгой нүүрсний ордын үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх арга хэмжээтэй уялдуулан өмнийн говийн бүтээн байгуулалтад шаардагдах усан хангамжийн найдвартай эх үүсвэрийг хангах ажлын хүрээнд нүүрс баяжуулах үйлдвэрийг усаар хангах "Загийн усны хоолой" гүний усны ордоос шугам, хоолой татах ажлын зураг төслийг боловсруулж, Барилга хөгжлийн төвийн</p>	100

						<p>шинжээчдийн магадлалаар баталгаажуулсан. Мөн ус татах шугам хоолойн төслийн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланг БОАЖЯ-ны мэргэжлийн зөвлөлөөр баталгаажуулсан. Загийн усны ус татах шугам хоолойн барилга угсралтын ажлыг гүйцэтгэх гүйцэтгэгч түншлэлүүдтэй гэрээ байгуулан ажлыг 2022 оны 3 дугаар сараас эхлүүлсэн. Барилгын хөгжлийн төв ТӨҮГ-тай захиалагчийн техникийн хяналтыг хэрэгжүүлэх гэрээг 2023 08 дугаар сарын 31-ний өдөр байгуулан ажиллаж байна. 2023 оны 12 дугаар сарын 26-ны байдлаар хийгдсэн ажлыг жагсаавал: Үүнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Гүний худгийн өрөмдлөгийн ажил 100%, - Гүний худгийн барилга угсралтын ажил 95%, - 4 салбар ус цуглуулах шугамын барилга угсралтын ажил 100%, - 2 ш 1500 м3 багтаамжтай усан санг барилга угсралт, доторлох, дулаалах, буцаан булах ажил 100%, - Зөөлөн ширмэн хоолой болон хуванцар хос хоолой угсрах, хийн тест хийх, буцаан булах, Үзлэгийн худгийн хаалт арматур угсрах зэрэг ус дамжуулах гол шугам хоолойн барилга угсралтын ажил 100%, - Цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын ажил 93%, - Өргөлтийн насос станцын барилгын ажил 100% тус тус хийгдсэн. <p><i>Үргэлжлэн хэрэгжиж байгаа ажил:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 өргөлтийн насос станцын тоног төхөөрөмж суурилуулах угсрах ажил Цахилгаан дэд станц, хуваарилах байгууламжийн ажил 2 км 35 кВ-ын Цахилгаан дамжуулах агаарын шугам ажил Холбоо дохиолол, автоматжуулалтын ажил 2023 оны 12 дугаар сарын 26-ны өдрийн байдлаар Барилга угсралтын ажил хэвийн явагдаж байгаа бөгөөд нийт төслийн гүйцэтгэл 91.5%-тай байна. 	
23	3.2.2. Томоохон ордуудыг ашиглалтад оруулж, экспортын	1. Салхитын мөнгөний ордыг төслийн хүчин чадалд хүргэж ашиглана.	2021 - 2024	"Эрдэнэс силвер ресурс" ХХК	Салхитын мөнгөний ордыг төслийн хүчин чадалд хүргэнэ.	<p>Салхитын мөнгөний ордыг төслийн хүчин чадалд хүргэх ажил бүрэн хэрэгжсэн. Төслийн биелэлт 100%.</p> <p>2023 оны 03 дугаар улиралд Баяжуулах-2 үйлдвэрийг ашиглалтад оруулсан ба одоогийн байдлаар бүрэн хүчин чадлаар ажиллаж байна. Баяжуулах-2 үйлдвэр ашиглалтад орсноор жилд 600 мян.тн хүдэр</p>	100

	хэмжээг нэмэгдүүлнэ:						<p>боловсруулж, борлуулалтын орлого ойролцоогоор 65%-р өссөн.</p> <p>Баяжмал дахь мөнгөний агуулга 11,099-12,300 гр/тн байгаа ба борлуулалтын өмнөх гэрээнүүдийн үнэлгээний хувь 4-5 шатлалтай, 1 тн баяжмалын үнэ 5,200-6,000\$ орчим үнэлгээтэй байсан бол 2024 оноос борлуулалтын үнэлгээний хувийг 2 шатлал руу шилжүүлж, борлуулалтын үнийг 15%-р өсгөж, 1 тн баяжмалын үнэ 7,500-8,000\$ орчимоор борлуулах гэрээ хийгдсэн.</p> <p>Түүнчлэн “Эрдэнэс силвер ресурс” ХХК-ийн Хувьцаа эзэмшигчдийн 2023.10.11-ний өдрийн хурлын 03 дугаар, “Эрдэнэс алт ресурс” ХХК хувьцаа эзэмшигчдийн 2023.10.11-ний өдрийн 08 дугаар тогтоолоор “Компани нэгтгэх гэрээ”-ний төслийг баталж, “Эрдэнэс алт ресурс” ХХК, “Эрдэнэс силвер ресурс” ХХК-ийн хооронд компани нэгтгэх гэрээг байгуулсан. Гэрээ байгуулснаас хойш “Эрдэнэс силвер ресурс” ХХК-ийн тусгай зөвшөөрлүүд, баримт бичиг, эд хөрөнгө болон мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдлийг “Эрдэнэс алт ресурс” ХХК-д шилжүүлсэн.</p>	
24		2. Зүүн цагаан дэлийн жоншны далд уурхайг ашиглалтад оруулна.	2021 - 2024	Монголрос-цветмет ТӨҮГ	2022 оны хагас жилийн байдлаар 39.5 тэрбум төгрөг зарцуулсан	Зүүн цагаан дэлийн жоншны далд уурхайг ашиглалтад оруулна. 100 хувьд хүргэнэ.	<p>Зүүн цагаан дэлийн далд уурхайн 2 налуу амыг холбож, бэлтгэл ажлыг бүрэн гүйцэтгэн 2022 оны 09-р сарын 28-ны өдөр Улсын комисст хүлээлгэн өгсөн.</p> <p>Уурхайн 1140 м түвшинд тээвэрлэлтийн налуу малталт болон агааржуулалтын босоо малталт болон түр усан сан, насосын камерын нэвтрэлтийн ажлууд явагдаж байна. Далд усыг гадагшлуулах зорилгоор ЦНС-105 маркийн 2 ш насосыг бүрэн суурилуулж ус соруулах ажлыг хийж гүйцэтгэж байна. Уурхайн дэд бүтэц цахилгаан дамжуулах агаарын шугам барих ажлыг бүрэн хийж гүйцэтгэсэн. Ажилчдын амрах 54 хүний кемпийн эхний барилга байгууламжийн ажил бүрэн баригдаж дууссан. Хоёрдох кемпийн барилга байгууламж 100%-ийн гүйцэтгэлтэй байна. 2023 оны эхний 12-н сарын 10-ны байдлаар 857.2 тууш метр өрөмдөж 7813.1 м3 уулын цулыг нурааж оны эхнээс 110%-ийн гүйцэтгэлтэй байна. Уурхайн нэвтрэлтийн ажлын гүйцэтгэл 2021 оноос одоог хүртэл төлөвлөгөөт графикийн дагуу 100% гүйцэтгэлтэй байна. Ингэснээр жоншны хүдэр олборлолтыг 2025 оноос эхлүүлэх ажил төлөвлөгөөт хуваарийн гүйцэтгэгдэж байна. Төслийн биелэлт 100%.</p>	100

25	3.2.3. Улсын төсвийн хөрөнгөөр хийгдэх геологи, судалгааны ажлыг эрчимжүүлж, эрдэс баялгийн нөөцийг нэмэгдүүлнэ.	1. 1:50000-ны масштабын геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн ажлын хэмжээг нэмэгдүүлж, нутаг дэвсгэрийн 47%-ийг хамруулна	2021 - 2024	УУХҮЯ	Улсын төсөв Батлагдсан: 6,646.0 Гүйцэтгэл: 6,600.7 Санхүүжилт: 6,600.7	Нутаг дэвсгэрийн 46%-ийг хамруулах, ашигт малтмалын хэтийн төлөвтэй 20 талбай ялгана	Геологийн 1:50000-ны масштабын зураглал, ерөнхий эрлийн "Хулд уул-50", "Түдэвтэй уул-50", "Дэвийн хонгор уул-50", "Асгат уул-50" төслүүдийн үр дүнгийн тайланг Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн салбар зөвлөлийн хуралдаанаар 2023 оны 04 дүгээр сарын 10, 11, 14-ний өдрүүдэд хэлэлцэж хүлээн авсан. Ингэснээр 13,150.3 км ² талбай буюу 0.84%, нийтдээ 43.94%-ийг хамруулсан. Энэ ажлын үр дүнд зэсийн 3, хар тугалга-цайр 1, марганец 1, лити 1, төмрийн 6, жонш 1, гантиг 1, өнгөлгөөний чулуу 3, элс, шавар, хайрганы 3, кварцын 1 нийт 21 илрэл, 144 эрдэсэжсэн цэг, 134 геохимийн сарнилын хүрээ, 129 шлихийн сарнилын хүрээг тогтоож, мөнгө 3,085 кг, зэс 216,496 тн, цайр 23,629 тн, сурьма 19,500 тн, вольфрам 12,500 тн, молибден 13,800 тн, никель 8,700 тн, хар тугалга 16996 тн, хүнцэл 647,700 тн, төмөр 5,825,516 тн, мангани 53,398 тн, өнгөлгөөний чулуу 30,000 куб.м, шавар 4,628,000 сая.тн таамаг нөөцийг тогтоож, Р зэрэглэлээр үнэлгээг өгсөн.	100
26		2. 1:25000-ны масштабын нарийвчилсан геологийн зураглалын ажлыг эхлэх, нутаг дэвсгэрийн 0.15 хувийг хамруулна	2022 - 2024		-	Нутаг дэвсгэрийн 0.1%-д судалгааны ажлыг гүйцэтгэнэ.	Үндэсний геологийн албанаас 1:25000-ны масштабын нарийвчилсан геологийн зураглалын ажил гүйцэтгэх чиглэл, агуулга, бүтцийн талаар ҮГА-ны холбогдох хэлтсийн дарга, мэргэжилтэнүүдтэй санал солилцсон. Чех улсын геологийн албаны болон ОХУ-ын геологийн салбарт ашиглаж байгаа зураглалын ажлын заавартай танилцаж судалж байна. Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2024-2028 онд Хархорин-25, Майдар-25, Чойбалсан-25, Налайх-25 төслүүдийг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөгөөний төсөлд санал боловсруулсан. Тухайн төслүүдийн талбайн хэмжээнд өмнө гүйцэтгэсэн геологийн бүх төрлийн судалгаааны ажлын үр дүн болон бусад холбогдох мэдээллтэй танилцаж, судалж байна.	30
27		3. Улсын геологийн 1:200000-ны масштабын иж бүрдэл зургийг нэгтгэж дуусах,	2021 - 2023	УУХҮЯ	Улсын төсөв Батлагдсан: 456.3 Гүйцэтгэл: 456.3	L, M /N/ хавтгай буюу нутаг дэвсгэрийн 100%-ийг	1. Монгол орны "М" хавтгайн хэмжээнд Улсын геологийн 1:200000-ны масштабын иж бүрдэл зургийг нэгтгэх төслийн 2023 оны төсвийг УУХҮСайдын А/21 дүгээр тушаалаар 456,395,566 төгрөгийн ажлыг баталсан. Төслийн хэмжээнд 2023 онд гүйцэтгэсэн ажлыг 2023 оны	90

		нутаг дэвсгэрийн 100 хувь хамруулна			Санхүүжилт: 456.3	бүрхэх, үр дүнг хүлээн авна.	11 дүгээр сарын 16-ны өдөр "Хээрийн материал хүлээн авах ажлын хэсэг" хянан хүлээж авсан. Үүний үр дүнд Монгол орны нутаг дэвсгэрийн М хавтгайн хэмжээнд хээрийн судалгааны ажлыг бүрэн дуусгаж, эцсийн үр дүнгийн тайланг Монголын геологийн зургийн редакцын зөвлөлөөр хянагдаж ЭБМЗ-ийн хурлаар хэлэлцүүлэх бэлтгэл ажил хийгдэж байна. 2. Монгол орны "L" хавтгайн хэмжээнд хийгдсэн Улсын геологийн 1:200000-ны масштабтай иж бүрдэл зургийг нэтгэх ажлын үр дүнд "L" эгнээний нийт 160, нэтгэснээр 152 хавтгайн "УГЗ-200" иж бүрдлийн геологийн, ашигт малтмалын, дөрөвдөгчийн геологийн, экологи-геологийн, баримт материалын шинэчилсэн зургуудыг зохиож, тоон мэдээлэлд оруулж, мэдээллийн санг нь шинэчилсэн. Төслийн үр дүнгийн тайланг Монголын геологийн зургийн редакцын зөвлөлөөр хянагдаж ЭБМЗ-ийн хурлаар хэлэлцүүлэх бэлтгэл ажил хийгдэж байна	
28		4. Агаарын геофизикийн 1:200000-ны масштабын соронзон судалгааны ажлыг хэрэгжүүлэх, нутаг дэвсгэрийн 70 хувийг хамруулна	2021 - 2024	УУХҮЯ	Улсын төсөв Батлагдсан: 88.6 Гүйцэтгэл: 88.6 Санхүүжилт: 88.6	Ховд-2020 төслийн үр дүнг хүлээн авах, нутаг дэвсгэрийн 66.6%-ийг хамруулах, Хангай-1 төслийг эхлүүлнэ.	"Ховд-2020" 1:200000-ны масштабын агаарын геофизикийн судалгааны ажил: Төслийн 104044 кв.км талбайн хэмжээнд: -Нийлбэр соронзон орны эрчимжилтийн зураг; -Туйлын засвар хийсэн нийлбэр соронзон орны зураг; -Нийлбэр цацраг идэвхжилийн зураг (Tcnt); -Газрын калийн агуулгын зураг (K); -Газрын тори-ийн агуулгын зураг (Th); -Газрын ураны агуулгын зураг (U) буюу нийт 6 төрлийн зураг тайлбар бичгийн хамт зохиогдож, үр дүнгийн тайлан Эрдэс Баялгийн Мэргэжлийн Зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцүүлэх бэлтгэл ажил бүрэн хангагдаж, хурлын товыг хүлээж байна.	90
29		5. Геохимийн 1:1000000-ын масштабын зураг зохиох ажлыг хэрэгжүүлэх, нутаг дэвсгэрийн 100 хувь хамруулна	2021 - 2022	УУХҮЯ	-	Нутаг дэвсгэрийн 100%-д Геохими-2019 судалгааны ажлыг хийж дуусган, үр дүнг хүлээн авна.	1. 2009-2011 онд МУ, БНХАУ-ын хилийн дагуу 501,909 км2 талбайг буюу 32.1%-ийг 1:1000000-ын масштабын геохимийн судалгааны ажилд хамруулсан бөгөөд 2019 оноос Монгол орны нутаг дэвсгэрийн үлдсэн хэсэгт уг судалгаан ажилд 100% хамруулахаар хэрэгжүүлж эхэлсэн. 2019-2021 онд нутаг дэвсгэрийн үлдсэн 1,062,197.0 км2 буюу 67.9%-д хээрийн судалгаагаар хамруулан холбогдох дээжлэлтийг авч дууссан. 2. 2019-2021 онд гүйцэтгэсэн хээрийн судалгааны ажлын үр дүнгээр боловсруулах тайлангын суурин боловсруулалтын ажлын төсөв, төлөвлөгөөг	90%

						<p>УУХҮСайдын 2022 оны А/29 дүгээр тушаалаар батлуулж ажлыг эхэлсэн.</p> <p>3. Төслийн 2022 оны суурин боловсруулалтын ажлын хэмжээ, арга, аргачлалыг ЭБМЗ-ийн хуралдаанаар хэлэлцүүлэн УУХҮСайдын шийдвэрээр баталгаажуулсан.</p> <p>4. Төслийн 2022 оны суурин боловсруулалтын ажлын анхдагч баримт, материалыг ҮГА-тай хамтран 2022.11.11-нд хүлээн авсан.</p> <p>Төслийн ажлын үр дүнгийн тайлан болон хавсралт зургуудыг зохиосон. Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөл /ЭБМЗ/-ийн хурлаар хэлэлцүүлэхэд бэлэн болсон.</p>	
30	6. Бүс нутаг болон хотуудын геозкологи, гидрогеологи, геотермийн судалгааны ажил хийнэ	2021 - 2024	УУХҮЯ	<p>Улсын төсөв Батлагдсан: 204.59</p> <p>Гүйцэтгэл: 204.59</p> <p>Санхүүжилт: 204.59</p>	<p>Дархан хотын судалгааны үр дүнг хүлээн авах, Чойбалсан, Ховд, Даланзадгад хот, Хангайн халуун рашаан геотермийн судалгааг үргэлжлүүлэх, Шаргалжуут геотермийн судалгааг эхэлнэ.</p>	<p>I. “Улаанбаатар хотын геозкологи, гидрогеологийн судалгаа” төсөл:</p> <p>Эрдэнэт хотын геозкологи, гидрогеологийн судалгаа “УБ геозкологи-2017” төсөл ЭБМЗ-ийн 2023 оны 04 дүгээр сарын 13-ны өдрийн /УТХ-2023-06 дугаар/ хуралдаанаар хэлэлцүүлэгдсэн. Хурлаар төслийн үр дүнгийн тайланг Монгол Улсын геологийн мэдээллийн санд хүлээн авах дүгнэлт гарсан.</p> <p>Байгаль орчны яам, Барилга хот байгуулалтын яам, Эрдэнэт хотын захиргаа зэрэг төрийн байгууллагад төслийн үр дүнгийн тайлангийн хуулбар хувийг хүргүүлэн тус хотын цаашдын төлөвлөлт, нийгмийн олон талт асуудлыг шийдвэрлэхэд суурь мэдээлэл бүрдсэн тухай мэдэгдсэн.</p> <p>II. “Эрдэнэт хотын геозкологи, гидрогеологийн судалгаа” төсөл:</p> <p>Эрдэнэт хотын геозкологи, гидрогеологийн судалгаа “ЭР геозкологи-2019” төсөл ЭБМЗ-ийн 2023 оны 04 дүгээр сарын 13-ны өдрийн /УТХ-2023-06 дугаар/ хуралдаанаар хэлэлцүүлэгдсэн. Хурлаар төслийн үр дүнгийн тайланг Монгол Улсын геологийн мэдээллийн санд хүлээн авах дүгнэлт гарсан.</p> <p>Байгаль орчны яам, Барилга хот байгуулалтын яам, Эрдэнэт хотын захиргаа зэрэг төрийн байгууллагад төслийн үр дүнгийн тайлангийн хуулбар хувийг хүргүүлэн тус хотын цаашдын төлөвлөлт, нийгмийн олон талт</p>	90

						<p>асуудлыг шийдвэрлэхэд суурь мэдээлэл бүрдсэн тухай мэдэгдсэн.</p> <p>III. "Дархан хотын геозкологи, гидрогеологийн судалгаа" төсөл:</p> <p>Төсөл 2020-2023 онд хэрэгжинэ. Дархан геозкологи төсөл нь 2605,7 км² талбайд 1:25000-ны масштабын 31 хавтгайг хамарна.</p> <p>Төслийн хүрээнд геозкологи төрөлжүүлэлтийн зураг, гидрогеологийн зураг 1:25000-ны масштабтай, геологийн, геоморфологийн зураг 1:50000-ны масштабтай зургууд тус тус зохиогдсон.</p> <p>Төслийн үр дүнгийн тайланг зохиосон бөгөөд УГА тайланг хянаж ЭБМЗ-өөр хэлэлцүүлэх шаардлага хангах засвар нэмэлт өөрчлөлт хийх чиглэл өгсөний дагуу засвар хийж байна.</p> <p>IV. Ховд хотын геозкологи, гидрогеологийн судалгаа Ховд геозкологи-2021 төсөл:</p> <p>Төсөл 2021-2023 онд хэрэгжиж байгаа бөгөөд хээрийн ажил дуусч боловсруулалтын ажил хийгдэж байна. Нийтдээ 1978 км² талбайд 23 хавтгайг хамарна.</p> <p>Геозкологи болон гидрогеологийн зураг 1:25000 масштабтайгаар нийт 23 хавтгайд, геологи, геоморфологийн зураг 1:50000-1:100000-ны масштабтайгаар тус тус зохиогдсон.</p> <p>Төслийн үр дүнгийн тайланг зохиосон бөгөөд УГА тайланг хянаж ЭБМЗ-өөр хэлэлцүүлэх шаардлага хангах засвар нэмэлт өөрчлөлт хийх чиглэл өгсөний дагуу засвар хийж байна.</p>	
31	7. Геологийн өв, тулгуур зүсэлт, онцлог тогтоц, тектоник, минерагенийн болон геохими, геофизик, энергийн түүхий эдийн хэтийн	2021 - 2024	УУХҮЯ	Улсын төсөв Батлагдсан: 4,139.43 Гүйцэтгэл: 4,139.09 Санхүүжилт: 4,139.09	Тек-2021, ТЗ-2021, ЭТЭ-2022 төслийг үргэлжлүүлэх, геофизикийн трансект Геофт-2023 төслийг ажлыг эхлүүлнэ.	<p>V. Монгол орны төв болон хойд хэсгийг хамрах 602,984.0 км² талбайд гүний хагарал, түүнтэй холбоотой рашаан булгийн судалгааны "Гүний хагарал-1" төсөл:</p> <p>Хийгдсэн ажил: - Гүний хагарлын судалгааны ажлаар төслийн талбайд Монгол орны тектоникийн муж, бүсүүдийг зааглагч гол</p>	90

		<p>төлөвийн сэдэвчилсэн судалгааны ажил хийнэ</p>					<p>структуруудыг ялган, мөрдөн шалгах, зураглах, зүсэлт хийх, ажиглалт хийх ажлууд хийгдсэн.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Идэвхтэй хагарлын судалгааны чиглэлээр нийт 160 орчим идэвхтэй болон идэвхтэй байж болзошгүй гэж үзсэн хагарал түүний сегментүүдийг шалгаж, зураглах, мөрдөх ажлыг хийж гүйцэтгэсэн. - Палеосейсмологийн судалгааны ажлаар хагарлын маршрутын судалгаа, морфологи-структурын судалгаа хийж гүйцэтгэсэн Моностой, Авдар, Хаг нуур хагарлууд болон Идэр, Эрхэл нуур, Хужирт, Тоом гол, Хогоргын хагарлуудад судалгааны ажил хийгдсэн. - Морфологи структурын судалгааг дээр дурдсан палеосейсмологийн судалгаа явуулж буй 8 хагарал болон Булнай, Баян-Агт, Эрчим, Цэцэрлэг, Дүнгэнээ, Таацын гол, Эгийн даваа, Өмнөд хангай зэрэг хагарлуудад 1-2 талбайд Дроны зураглалын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн. - Геотермийн судалгааны ажлын хүрээнд дөрөвдөгчийн вулканоген чулуулаг тархсан талбайнуулыг бэлтгэл ажлын хүрээнд ялгаж, Өгий нуур, Орхон, Тариат, Өгөөмөр-Богд, Урантогоо гэсэн 5 районд судалгаа хийгдсэн. - Гидрогеотермийн судалгаа: Хужирт, Их Шаргалжуут, Отгонтэнгэр, Цэнхэр, Хульж, Хөнжил зэрэг халуун рашаануудад гидрогеотермийн судалгаа хийсэн. - Гидрогеологи, рашаан булгийн судалгаа: Нийт 192 орчим рашаан, булаг, эрдэст нуурт хүрч 186 рашаанд хэмжилт, бичиглэл, дээжлэлт, гидрогеологийн маршрутын судалгааны ажил хийж гүйцэтгэсэн. - Геоэкологийн судалгаа: Рашаан болон рашаан түшиглэн үйл ажиллагаа явуулж буй амралт сувилалын газруудын үйл ажиллагааны өнөөгийн байдалд геоэкологийн судалгаа хийсэн. 	
--	--	---	--	--	--	--	---	--

						<p>VI. Монгол Улсын босоо тэнхлэгийн бүсэд 2022-2024 онд хэрэгжүүлэх гео-орчин төсөл:</p> <p>Төслийн талбай нь Улаанбаатар хот болон Сэлэнгэ, Дархан-Уул, Орхон, Төв, Говьсүмбэр, Дорноговь зэрэг аймгуудын нутгийн, нийт 41 сумын нутаг дэвсгэрийн 52659.0 кв.км талбайг хамарна.</p> <p>Төслөөр Монгол улсын босоо тэнхлэгийн дагуух уул уурхайн бүтээн байгуулалт явагдаж буй бүс нутаг, хилийн боомт, шугаман байгууламж буюу автозам, төмөр зам, хийн хоолой дагуу хэсгийн 100км-ийн зурваст геозкологи, Биологи, Геогамшиг, Аялал жуулчлал, Инженер геологи, дэд бүтцийн байгууламжид ашиглагдах түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын тархалтын талаар судалгааг хийж байна.</p> <p>Геозкологи, геоморфологи, гео-орчин судалгаа: сансрын зурагт урьдчилан тайлсан гео-орчны зургийг газар дээр шалган баталгаажуулах зорилгоор маршрутын судалгааг 11 хавтгайн хэмжээнд 4203 т.км маршрутын ажил хийж 1554 цэгт ажиглалт бичиглэл хийсэн.</p> <p>Техноген объект дахь геозкологийн судалгаа: 11 объект бүхий нийт 234 кв.км талбайд хийж, Айрагийн уурхай, Айраг сум, Даланжаргалан сум, Шивээговь сум, Баянтал сум зэрэг 7 объектын 28 кв.км талбайд дроны зураглалын ажил хийж, боловсруулалтын ажил хийгдсэн.</p> <p>Гидрогеологийн судалгаа: Нийт 380 ажиглалтын цэгт анхдагч судалгаа, бичлэгийг хийсэн. Гидрохимийн шинжилгээнд зориулж 320 ширхэг усны дээж авч, 42 худагт богино хугацааны сорилын шавхалт хийж, худгийн ундарга, ус агуулагч чулуулгийн шүүрэлтийн итгэлцүүрийг тодорхойлсон.</p> <p>Гидрологийн судалгаа: Улаанбаатар хотоос хойш Төв, Дархан-Уул, Орхон, Сэлэнгэ аймгийн нутгуудад хийж 277 ажиглалт хэмжилтийн ажил, үүнээс усны чанарын хээрийн хэмжилт 84, гидрометрийн 67 хэмжилтийг хийгдсэн. Хээрийн судалгаагаар гол, нуур, цэвэрлэх байгууламжийн 84 дээж авсан.</p> <p>Эрлийн ажил: Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын хэтийн төлөвтэй байж болох элсний 6, элс-хайрганы холимогийн 12, шаврын 2, барилгын чулууны 16, өнгөлгөөний чулуу 4, нийт 40 илрэл тогтоосон.</p>
--	--	--	--	--	--	---

						<p>Геофизикийн ажил: Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын 15 талбай, цэвдэгийн судалгааны 2 талбай нийт 17 талбайд геофизикийн судалгааны ажил хийгдсэн.</p> <p>Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2022-2023 онуудад эхлүүлэх төслийн саналд “Тектоник-2021” төслийн саналыг боловсруулж, холбогдох материал, тооцоо, судалгааг хийсэн. Өнөөдрийн байдлаар тухайн төслийг эхлүүлэх зайлшгүй шаардлагагүй гэж үзсэний үндсэн дээр төслийн ажлыг эхлүүлээгүй.</p> <p>Ханбогдын дүүрэгт гүйцэтгэх геохимийн судалгааны ажил төслийг 2023 оны 10 дугаар сарын 09-ний өдөр зөвлөх үйлчилгээний тендерт шалгарсан “Гео-Эрин” ХХК болон “Баялаг дата минералс” ХХК-ийн түншлэлтэй геологийн судалгааны ажил гүйцэтгэх гэрээг байгуулан, төслийг шинээр эхлүүлж 2023 онд гүйцэтгэх гэрээний үнийн дүнгийн нийт ажил буюу төслийн нийт талбайд 500х250м тороор авахаар төлөвлөсөн 770бш дээжийг 100% авч лабораторийн шинжилгээнд хамруулсан.</p> <p>Ханбогдын дүүрэгт гүйцэтгэх геофизикийн соронзон судалгааны ажил: төслийг 2023 оны 10 дугаар сарын 31-ний өдөр зөвлөх үйлчилгээний тендерт шалгарсан “Геологийн судалгаа шинжилгээний төв” ТӨҮГ-тай геологийн судалгааны ажил гүйцэтгэх гэрээг байгуулан, төслийг шинээр эхлүүлсэн. Төслийн хүрээнд 2023 оны 11 дүгээр сарын 04-өөс танилцах маршрут 10т/км, эрэл-шалгалтын маршрутыг 30т/км хийж нийт 30ш цэглэн сорьцлолт авч шинжилгээнд хамааруулсан. Төсөлд судалгааны шинэ арга аргачлал болох соронзон болон радиометр (Mag+Rad)-ын хэмжилтийг комплекс хэлбэрээр нийт 2393 тууш километрийн нислэгийн ажлыг гүйцэтгэж байна.</p>	
32	8. Гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх, ОХУ, БНХАУ, БНСУ, БНКаЗУ зэрэг гадаад орнуудтай хамтын ажиллагааны	2021 - 2024	УУХҮЯ	Улсын төсөв Батлагдсан: 227.9 Гүйцэтгэл: 227.9	ОХУ, БНХАУ, БНСУ, БНКаЗУ-тай хамтарсан геологийн судалгааны ажлын 5-р үе шатны ажлын үр дүнг хүлээн	Монгол Улс, ОХУ, БНХАУ, БНСУ ба БНКаЗУ-ын хамтарсан “Хойд, төв, зүүн Азийн гүний геологийн процесс ба металлогени” төслийн V үе шат хэрэгжиж байна. /2021-2024 он/. Төсөлд хамтран оролцогч улсууд геологийн бүх төрлийн мэдээллийг нэгтгэж буй нь шинжлэх ухааны өндөр ач холбогдолтой ажил юм.	90

		хүрээнд геологийн судалгааны ажил хийнэ			Санхүүжилт: 227.9	авах, бусад орнуудтай харилцан үр ашигтай төсөл хэрэгжүүлнэ.	Төслөөр Алтайн нурууны үргэлжлэл Говийн Алтайн уулсын хэмжээнд судалгааны ажил гүйцэтгэж, геологи болон холбогдох зургуудыг зохиосон. Мөн төслийн талбайн хэмжээнд 252 тодорхойлолт бүхий үнэмлэхүй насны санг бүрдүүлсэн байна. Төслийн ажлын үр дүнгийн тайлан болон хавсралт зургуудыг зохиосон. ЭБМЗ-өөр хэлэлцүүлэх бэлтгэл ажлыг хийж байна.	
33	3.2.4. Үндэсний геомэдээллийн нэгдсэн санг хөгжүүлж, цахим системийг нэвтрүүлж, төрийн үйлчилгээг түргэн шуурхай үзүүлнэ.	1. Үндэсний геомэдээллийн нэгдсэн сан төслийг магматизм, стратиграф болон бусад геологийн мэдээллээр бүрдүүлэх, баяжуулах, мэдээлэл түгээх үйлчилгээг хялбаршуулна	2021 - 2024	УУХҮЯ	Улсын төсөв Батлагдсан: 1,018.9 Гүйцэтгэл: 967.05 Санхүүжилт: 967.05	Үндэсний геомэдээллийн нэгдсэн сан хөтөлбөрийн төрөлжсөн мэдээллийн сан төслийг үргэлжлүүлэх, ажлын явц 80%	Үндэсний геомэдээллийн нэгдсэн санг хөгжүүлж, цахимжуулах ажлын хүрээнд 2022 оноос хэрэгжүүлж эхэлсэн "Геологийн баримт-1-2022" төслийн 2023 оны төсөв, төлөвлөгөөг УУХҮСайдын 2023 оны А/21 дүгээр тушаалаар баталж ажлыг эхлүүлсэн. Төслийн 2023 оны төсөл, төсвийн тодотголыг ЭБМЗ-ийн 2023.02.16-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцэн гаргасан дүгнэлтийг үндэслэн УУХҮСайдын шийдвэрээр баталсан. Төслөөр Үндэсний геологи, эрдэс баялгийн мэдээллийн нэгдсэн санг Илрэл-3538, Худаг-4575, Цооног-5217, Шлихийн хүрээ-2705, Өрөмдсөн цооног-400, Эрдэжсэн цэг-155 нийт 5880 ширхэг мэдээллээр баяжуулсан. Давхарга зүйн сан-707, Горизонт-61, Интрузив чулуулгийн сан-3362, Эффузив чулуулгийн сан-360, Палеонтологийн олдворын дэд сан-3567, Үнэмлэхүй насны сан-1119, 314 метадата оруулсан. Үүний үр дүнд нийт 9400 мэдээллээр нэгдсэн санг баяжуулсан.	90
34		2. Геологийн чулуун дээжийн сан болон цахим архивыг бүрдүүлэх, баяжуулах, мэдээлэл түгээх үйлчилгээг хялбаршуулна	2021 - 2024	УУХҮЯ	Улсын төсөв Батлагдсан: 1,060.1 Гүйцэтгэл: 1,036.5 Санхүүжилт: 1.036,5	Геологийн чулуун дээжийн сан болон цахим архив бүрдүүлэх төслийг үргэлжүүлэх, ажлын явц 90%	Геологийн судалгааны ажлын үр дүнд цугларсан чулуун дээж болон Геологийн баримтын төв архивт цаасан байдлаар хадгалагдаж байгаа баримтыг цахимжуулах ажлын хүрээнд 2022 оноос хэрэгжүүлж эхэлсэн. "Цахим архив-1-2022", "Чулуун дээжийн сан-1-2022" төслийн 2023 оны төсөв, төлөвлөгөөг УУХҮСайдын 2023 оны А/21 дүгээр тушаалаар баталж ажлыг эхлүүлсэн. Төслүүдийн 2023 оны төсөл, төсвийн тодотголыг ЭБМЗ-ийн 2023.02.16-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцэн гаргасан дүгнэлтийг үндэслэн УУХҮСайдын шийдвэрээр баталсан.	90

						Төслийн хүрээнд ордын чулуун дээжийн мэдээлэл оруулах ажлын хүрээнд 250 ордын дээж бүртгээд байна. Чулуун дээжийн фото зураг авах ажлын хүрээнд дээжийн-3243 фото зураг авч 2950 дээжийн зураг засварлаж бичвэр мэдээлэл оруулаад байна. Шлифийн 7544 ширхэг зураг, аншлифийн 1301 ширхэг зураг, тайлангийн хавсралт материалаас 6166 лабораторийн үр дүнгийн хариуг сканер хийн оруулсан. Геологийн төрөл бүрийн тайлан цахимжуулах ажлын хүрээнд 519 тайлан, боть-1261 ширхэг буюу 144930 хуудас, 12378 ширхэг хавсралт зураг цахимжуулсан. Цахим архивыг баяжуулах ажлын хүрээнд eDOC архивын программд 608 тайлангийн 1006 хадгаламжийн нэгж, 743 ширхэг цаасан суурьт баримт цахимжуулсан. 1006 хадгаламжийн нэгжийг нүүр, гарчиг, агуулгын түвшинд хайх ОЛС-ийн программд холбоход бэлтгэн ашиглалтын хувь үүсгэсэн.		
35	3.2.5. Өндөр технологийн түүхий эд болох газрын ховор элемент, үнэт, өнгөт, хар, холимог металл, металл бус ашигт малтмал болон газрын тосны эрэл, хайгуулын ажлын хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх замаар эрдэс баялгийн нөөцийг арвижуулна.	1. Газрын ховор элемент болон өндөр технологийн түүхий эдийн суурь судалгааны ажил хийх, хэтийн төлөвийн үнэлгээ өгнө	2021 - 2024	УУХҮЯ	Улсын төсөв Батлагдсан: 2,419.1 Гүйцэтгэл: 2,383.9 Санхүүжилт: 2,383.9	ГХЭ-ийн төслийн үр дүнг хүлээн авах, өндөр технологийн түүхий эдийн судалгааг үргэлжлүүлнэ.	Газрын ховор элемент болон өндөр технологийн түүхий эдийн судалгааны чиглэлээр Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2021 оноос Өндөр технологийн түүхий эд-1 төслийг, 2022 оноос Өндөр технологийн түүхий эд-2 төслийг тус тус гүйцэтгэж байна. Төслүүдийн 2023 оны төсөл, төсвийг ЭБМЗ-ийн 2023.02.14, 17-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцэн гаргасан дүгнэлтийг үндэслэн УУХҮС-ын шийдвэрээр төсөл, төсвийн тодотголыг баталсан. "Геологийн судалгаа шинжилгээний төв"-ийн хэрэгжүүлж буй "Өндөр технологийн түүхий эд-1" төслөөр Хатуугийн голын илрэлийн хувьд ЗХ чиглэлтэй ГХЭ болон Nb, Zr-ны сулавтар хүдэржилт бүхий аляскит маягийн боржингын сунаж тогтсон 150-350 м өргөнтэй биет байх ба бидний судалгаагаар хамгийн өндөр утга нь ГХЭ-0,13%, Nb-0,05%, Zr-0,17%, Y-0,08%, дундаж утга нь ГХЭ-0,03%, Nb-0,01%, Zr-0,02%, Y-0,007%, байна. Харин нарийвчилсан эрлийн Ихэрийн илрэлийн хувьд өргөрөгийн дагуу сунаж тогтсон 2-3 км хүртэл үргэлжлэх 2-3 ш дэл, судлын биет байх ба бидний шинжилгээгээр ГХЭ 0,03-1,3%, ихэнх дээжид Zr-0,5%-оос их, Nb 0,05-0,5% зэрэг агуулгатайгаар гадаргадаа илэрдэг. Эцсийн үр дүнгийн тайлангийн суурин боловсруулалтын ажил хийгдэж байна. "Демон инженеринг" ХХК-ийн хэрэгжүүлж буй "Өндөр	90

							технологийн түүхий эд-2" төслийн хээрийн судалгаагаар урьдчилсан байдлаар хэтийн төлөвтэй байж болох ГХЭ агуулсан карбонатитын Хар Шарын даваа, моноцитын Хар бургаст, литийн хувьд Бага Элстэй, Элст уул, Мөнхтийн цагаан дөрвөлжин ордын ойр орших Мөнхтийн нуур, Онгонхайрханы дүүргийн Онгонит, Ве агуулсан пегматитуудын хэтийн төлөвт Цагаан могой талбай, W-Mo-Li эрдэсжилт бүхий Үйзэн, Ni-Co Түнтгэр хөх, Могой чулуут, Ta-Nb-Li Урт Гозгор, бал чулууны хэтийн төлөвтэй талбайнуудыг ялган судалгаа хийсэн. Одоо суурин боловсруулалтын ажил хийж байна.	
36		2. Үнэт, өнгөт, хар, ховор, холимог металл болон металл бус ашигт малтмалын нарийвчилсан, эрэл, үнэлгээний ажил хийх, хэтийн төлөвийн үнэлгээ өгнө	2021 - 2024	УУХҮЯ	Улсын төсөв Батлагдсан: 5,632.7 Гүйцэтгэл: 5,039.9 Санхүүжилт: 5.039,9	Өнгөт, хар металлын чиглэлээр эрэл, үнэлгээний ажлыг үргэлжлүүлэх, металл бус ашигт малтмалын судалгааг эхлэх, хэтийн төлөвийн үнэлгээ өгнө.	Үнэт, өнгөт, хар, ховор, холимог металлын эрэл үнэлгээний "ЭҮ-2-2021", "ЭҮ-3-2021", "ЭҮ-4-2022" болон Монгол орны алтны металлогени /1:500000-ны масштаб/, өмнөд бүсийн алтны хэтийн төлөвийн судалгааны "Мета-алт-500" төслийг тус тус хэрэгжүүлж байна. Төслүүдийн 2023 оны төсөл төсвийн тодотголыг ЭБМЗ-ийн 2023 оны 02 дугаар сарын 14, 17-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцэн гаргасан дүгнэлтийг үндэслэн УУХҮСайдын тушаалаар баталсан. "ЭҮ-1-2020" төслийн үр дүнгийн тайланг ЭБМЗ-ийн салбар зөвлөлийн 2023 оны 04 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцэн хүлээн авсан. Энэ төслийн ажлын үр дүнд 3 талбайн хэмжээнд алт, алт-мөнгө ба зэс, ховор металлын дан болон хам хүдэржилт бүхий 7 илрэлийг тогтоон хэтийн төлөвийг үнэлсэн байна. Монгол орны баруун, баруун өмнөд бүсийн алтны хэтийн төлөвийг тогтоох "БӨМ-Алт-2019" төслийн үр дүнгийн тайланг ЭБМЗ-ийн салбар зөвлөлийн 2023.04.11-ний өдрийн хуралдаанаар хэлэлцэн хүлээн авсан. Энэхүү ажлын үр дүнд өмнө тогтоогдсон шороон болон үндсэн ордуудыг судлан үнэлгээ өгсөнөөс гадна хэтийн төлөв бүхий 13 алтны хүдрийн талбайг ялган хэтийн төлөвийн үнэлгээ өгсөн байна. Төслөөр баруун болон баруун өмнөд Монголын 557,9 мян.км2 талбайд судалгаа хийж, хэтийн төлөв бүхий 9 бүсийн хэмжээнд 365,3 тн алтны баялгийг үнэлсэн байна. Төслийн үр дүнд баруун Монголд дарагдмал алтны шороон орд байх хэтийн төлөвтэй болохыг тогтоосон байна.	100

37		3. Ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрөл олголтыг нэмэгдүүлж, хайгуулын ажлыг эрчимжүүлэн геологийн нөөцийг өсгөнө	2021 - 2024	УУХҮЯ, АМГТГ	-	Ашигт малтмалын хайгуулын 60-80 тусгай зөвшөөрөл шинээр олгон, хайгуулын ажлыг эрчимжүүлж геологийн нөөцийг өсгөнө.	Зөвшөөрлийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбогдуулан 2023.01.06-ны өдөр Ашигт малтмалын тухай хуульд орсон өөрчлөлтийн дагуу УУХҮСайдын 2023 оны А/48 дугаар тушаалаар Ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг сонгон шалгаруулалтаар олгох журмыг, А/49 дүгээр тушаалаар Сонгон шалгаруулалтын комиссын бүрэлдэхүүнийг тус тус баталсан. Холбогдох хууль, журамд заасны дагуу www.tender.gov.mn платформ-оор сонгон шалгаруулалтыг нийтэд зарлан цахимаар үнэлж, тусгай зөвшөөрөл олгох ажлыг зохион байгуулж байна. Энэ ажлын хүрээнд 2,3 сая га талбайг хамарсан 450 талбайд сонгон шалгаруулалтыг зарласаны үр дүнд 1,06 сая га талбай бүхий 209 тусгай зөвшөөрөл олгосон. Үүний үр дүнд улсын төсөвт 47,8 тэрбум төгрөгийг төвлөрүүлэв. Сонгон шалгаруулалтын талбайн хэмжээг 8,6 сая га талбайгаар нэмэгдүүлэх ажлыг зохион байгуулж, Засгийн газрын 2023 оны 268 дугаар тогтоолоор баталгаажуулсан.	100
38	3.2.6. Уул уурхайн салбарын институцийг бэхжүүлж, хариуцлагатай уул уурхайг хөгжүүлж, лиценз олголтыг олон нийтэд нээлттэй болгож, хууль зөрчиж олгосон зөвшөөрлийг хүчингүй болгоно.	1. Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл олголтыг цэгцэлж, олон нийтэд нээлттэй болгоно.	2020 - 2022	УУХҮЯ, УУБГ		Хуульд нийцүүлж, журам боловсруулж батлуулах. 100 хувь.	Ажлын хэсгийн зүгээс Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн дагуу хуулийн хэрэгжилтийн үр дагаврыг үнэлэх аргачлал, хуулийн төслийн үр нөлөөний үнэлгээ, хуулийн төслийн зардлын тооцоо зэрэг тайланг эцэслэн боловсруулсан. Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын үзэл баримтлалын төсөл, хуулийн төслийн бичвэрийг эцэслэн боловсруулж, хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлд заасны дагуу хуулийн төсөлд нийтдээ 45 хоног, 9 удаагийн хэлэлцүүлэгээр давхардсан тоогоор 171 иргэн, аж ахуй нэгж, төрийн бус байгууллага болон төрийн байгууллагаас 1315 орчим саналыг хянаж, Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийн эцсийн хувилбарыг, Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 38.7-д заасан тусгасан болон тусгаагүй саналыг товъёог, төслөөр шинээр бий болгож байгаа баяжуулах, технологийн аудит, маркшейдер, зураг төслийн эрхэд Зөвшөөрлийн тухай хуульд заасны дагуу Зөвшөөрлийн зөвлөлөөр хэлэлцүүлж, дүгнэлт гаргуулахаар холбогдох судалгаа танилцуулгыг бэлтгээд байна.	70

							Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг Засгийн газрын хуралдаанаас хэлэлцүүлэхээр 2023 оны 09 дүгээр сарын 28-ны өдөр яамдаас санал авахаар хүргүүлсэн бөгөөд яамдаас ирүүлсэн саналд тайлбар, тодруулга бэлтгэж, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэхэд бэлэн болгоод байна.	
39		2. Уул уурхайн салбарын судалгаа шинжилгээний байгууллагыг нэгдсэн зохион байгуулалтад оруулах асуудлын хүрээнд яамны харьяанд аж ахуйн тооцоот газрыг бий болгоно.	2020 - 2024	УУХҮЯ, УУБГ	2500.0 сая төгрөг	Засгийн газрын шийдвэрийн дагуу уул уурхайн салбарын судалгаа шинжилгээний байгууллагыг байгуулна. 100 хувьд хүргэнэ.	Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөлд Уул уурхайн салбарын судалгаа шинжилгээний байгууллагыг бий болгох талаар саналыг Ажлын хэсэгт хүргүүлсэн. Уул уурхайн судалгаа, хөгжлийн төв байгуулах талаар Засгийн газрын тогтоолын төсөл болон төрийн өмчит аж ахуйн тооцоот газрын дүрмийн төслийг боловсруулах зэрэг бэлтгэж ажлыг хангаж байна.	30
40		3. Орон нутагт эрдэс баялгийн асуудал хариуцсан нэгж байгуулна.	2021 - 2024	УУХҮЯ, УУБГ	818.6 сая төгрөг	Засгийн газрын шийдвэрийн дагуу орон нутагт эрдэс баялгийн асуудал хариуцсан нэгж байгуулагдана. 100 хувьд хүргэнэ.	Орон нутагт эрдэс баялгийн нэгж байгуулах ажлын хүрээнд эхний ээлжинд Өмнөговь, Дорноговь, Дорнод, Ховд, Орхон аймгуудад байгуулахаар "Зарим орон нутагт Эрдэс баялгийн нэгж байгуулах тухай" Засгийн газрын тогтоолын төсөл боловсруулсан бөгөөд яамдаас санал авч, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэхээр ЗГХЭГ-т хүргүүлсэн боловч Сангийн яамны саналыг заавал авахаар буцаасан. Сангийн яамнаас "Нэр дурдсан аймгуудад байгуулах Эрдэс баялгийн хэлтсийг тухайн аймгийн Засаг даргын Тамгын газарт бус харин Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг Ашигт малтмал, газрын тосны газрын харьяанд 2022 оноос эхлэн байгуулахаар тогтоолын төслийг өөрчлөх" гэсэн санал ирүүлсэн. Энэ саналтай уялдуулан Сангийн яам холбогдох орон тоо, төсвийг Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын 2022 оны төсөвт 1,0 тэрбум төгрөг тусгасан. Дээрх нөхцөл байдалд тохируулан Засгийн газрын тогтоолын дахин боловсруулж, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэхээр ЗГХЭГ-т 2022 оны 4 сарын 11-ний өдөр хүргүүлсэн. Уг асуудлыг 2022 оны 8 сарын 03-ны өдрийн Засгийн газрын ээлжит хуралдаанаар	100

						<p>хэлэлцүүлж, Ашигт малтмал, газрын тосны газрын орон нутаг дахь төлөөлөгчийн газрууд бий болсон ба АМГТГ-ын орон тооны хязгаар 150 байсныг 185 хүнтэй болгосон талаар 295 дугаар тогтоол батлагдсан. АМГТГ уг ажлыг зохион байгуулан ажиллаж байна.</p> <p>Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөлд Орон нутагт эрдэс баялгийн асуудал хариуцсан нэгж байгуулах ажлыг зохион байгуулах эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгохоор тусгаад байна.</p>	
41		4. Шинэ бүтээн байгуулалтын ажилд зайлшгүй шаардлагатай хүний нөөцийг бэлтгэх, мэргэшүүлэх ажлыг хамтын ажиллагааны хүрээнд холбогдох яам, байгууллагатай зохион байгуулна.	2021 - 2024	УУХҮЯ, УУБГ, ГБГ	Төсөв тусгагдаагүй	<p>Ажиллах хүчний шилжилт хөдөлгөөний тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга батлагдаж, ажиллах хүч гадаадад гаргах, гадаадаас ажиллах хүч, мэргэжилтэн авах тухай хууль 2022 оны 7 сарын 01-ний өдрөөс эхлэн хүчингүй болсон. Уг хууль батлагдсантай холбогдуулан "Гадаадаас авах нарийн мэргэжлийн ажлын байрны жагсаалт батлах тухай" Засгийн газрын тогтоолын төсөлд холбогдох саналыг боловсруулж, ХНХЯ-нд хүргүүлсэн.</p> <p>Геологийн салбарын мэргэшсэн зөвлөх болон мэргэшсэн мэргэжилтний эрх сунгах, шинээр олгосон 109 хүнд гэрчилгээг УУХҮЯ-ны ТНБД-аар баталгаажуулан МГХНЗ-д гэрчилгээнүүдийг хүлээлгэн өгсөн.</p> <p>Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл олгох үйл ажиллагааг цахимаар нийтэд нээлттэйгээр зохион байгуулах тухай нэмэлт өөрчлөлтийг Ашигт малтмалын тухай хуульд оруулсанаар энэ үйл ажиллагаа нийтэд нээлттэй, ил тод болсон.</p>	90
42	3.2.7. Хүнд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, эрдэс түүхий эдийн боловсруулалтын түвшинг ахиулан, нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэнэ:	1. Дархан-Сэлэнгийн бүсэд хар төмөрлөгийн цогцолборыг дэд бүтцийн хамт байгуулна.	2021 - 2024	УУХҮЯ, "Кью эс си" ХХК, "Дархан төмөрлөгийн үйлдвэр" ХК	Төслийн удирдлага, инженеринг, тоног төхөөрөмжийн угсралт суурилуулалт, барилгын ажлыг үргэлжлүүлнэ. 92.9%	<p>"Дарханы төмөрлөгийн үйлдвэр" ТӨХК нь 2023 оны бизнес төлөвлөгөөг "Эрдэнэс Монгол" ХХК-иар, худалдан авалтын төлөвлөгөөг Сангийн ямааар 2023 оны 4 дүгээр сард тус тус батлуулсан.</p> <p>Төслийн ажлын бэлтгэл хангах, судалгааны болон бусад ажлын хүрээнд дараах ажлуудыг 2023 онд гүйцэтгээд байна. Үүнд:</p> <p>-Төмрийн хүдрийн туршилт хийлгэх тендерийг 2 удаа зарлан сонгон шалгаруулалтыг хийж, гүйцэтгэгчтэй гэрээ байгуулж, ажлыг эхлүүлсэн.</p> <p>-Төмөртэйн уурхайн нойтон баяжуулах үйлдвэр, хорголжийн үйлдвэрийн цахилгаан хангамжийн</p>	50

						<p>горимын тооцоог Диспетчерийн үндэсний төвөөр хийлгэж хүлээн авсан.</p> <p>-“Монгол ган цогцолбор I” төслийн 3D макет хийлгэх ажлын гүйцэтгэл 100 %.</p> <p>- Төслийн газар шорооны тэгшилгээний ажлыг 9-10 сард гүйцэтгэж нийт 417,477 м3 хөрс хуулалтын ажлыг гүйцэтгэсэн.</p> <p>- “Эрдэнэс Монгол” ХХК-иас “Монгол ган цогцолбор I” төслийн концепци, хүчин чадлыг өөрчлөн 1 сая тн бэлдэц, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хүчин чадалтай “Ган үйлдвэрлэлийн цогцолбор” байгуулах төслийг хэрэгжүүлэх чиглэл өгсөн тул төслийн байгаль орчин, нийгмийн нөлөөллийн үнэлгээ (БОННУ) хийлгэх ажлыг гүйцэтгэгч компанид мэдэгдэл хүргүүлж ажлыг зогсоосон.</p> <p>Одоогийн төмөрлөгийн үйлдвэрийн шинэчлэлийн хүрээнд:</p> <p>-“Мини шууд ангижруулсан төмрийн үйлдвэр”-ийн төсөл хэрэгжүүлэх хүрээнд “Металлурги, дэвшилтэт технологийн судалгааны төв” болон “Эрдэнэс ҮТП” ХХК-ийн хооронд байгуулсан гэрээний дагуу төслийн ТЭЗҮ-ийг боловсруулахад зориулж ШУТИС-ийн Механик тээврийн сургуулийн “Металлурги, дэвшилтэт технологийн судалгааны төв”-өөр шууд ангижруулсан төмрийн технологийн туршилтыг хийлгэж эцсийн тайлан ирүүлсэн.</p> <p>-Мини шууд ангижруулсан төмрийн үйлдвэрийн төслийн хүрээнд жилд 100 мян.тн хүчин чадалтай “Шууд ангижруулсан төмрийн үйлдвэр”-ийн төслийн ТЭЗҮ-ийг “Эрдэнэс ҮТП” ХХК боловсруулж, “Эрдэнэс Монгол” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирлын 2023.11.28-ны өдрийн 01/1011 дугаар албан бичгээр төслийн шинжээч томилж, ЭБМЗ-ийн өргөтгөсөн хуралдаанаар хэлэлцүүлэх хүсэлтийг УУХҮ-ийн яаманд ирүүлсэн.</p>	
43	2. Орхон аймагт Эрдэнэтийн төмөрлөгийн үйлдвэрийг ашиглалтад оруулна.	2020 - 2022				<p>2022</p> <p>“Бэрэн групп” ХХК болон түүний хамаарал бүхий компаниудын Хөгжлийн банкнаас авсан зээл, өрийн асуудлыг хууль, хяналтын байгууллагаар шийдвэрлүүлэх хүсэлтийг Хөгжлийн Банкнаас 2022 оны 8 дугаар сард Хууль хяналтын байгууллагад хүргүүлсэн. Уг асуудлын хүрээнд шийдвэр гарч,</p>	0

						барьцаа хөрөнгө өр, зээлийн асуудал шийдэгдэх хүртэл төслийн ажил зогсонги байдалд байна.		
44		3. Дорноговь аймагт хар төмөрлөгийн цогцолбор үйлдвэр байгуулна.	2020 - 2023			Түүхий эдийн татан авалт, тоног төхөөрөмжийн туршилт тохиргоо хийж, үйлдвэрийг ашиглалтад оруулна. 100%	Үйлдвэрийн цутгуурын цех, дулаан боловсруулах цехийн тоног төхөөрөмж (нийт 2.8 тэрбум төгрөгийн өртөг бүхий тус бүр нь 2 тн багтаамжтай 6 ш индукцийн зуух, дулаан боловсруулалтын 1 ш зуух дагалдах хэрэгслийн хамт)-ийн захиалга /БНХАУ "Qianxi ADI Machanical Casting" Co.Ltd компанид/ хийгдсэн ба 2023 оны 10 дугаар сард татан авалт хийгдэж, угсралт суурилуулалтын ажлыг гүйцэтгэж байна. /2024 оны 3 дугаар сард угсралт дуусна/ Мөн 1.1 тэрбум төгрөгийн өртөгтэй 6 кВ-ын 1.2 км ЦДАШ-ыг барьж байгуулахаар бэлтгэл ажил /техникийн нөхцөл авсан/ хангагдсан ба 2024 оны 4 дүгээр сард угсралтын ажлыг дуусгахаар төлөвлөж байна.	70
45		4. "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-ыг түшиглэн "Уул уурхай-металлурги-химийн үйлдвэрийн цогцолбор" үйлдвэрлэл, технологийн парк байгуулна.	2020 - 2022			-	2022 ҮТП-ийн авто зам, дулаан, ус хангамж, цахилгаан хангамж, төмөр зам, ариутгах татуургын сүлжээг барьж байгуулна.	0
46		5. "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-ын ҮТП байгуулах ажлын хүрээнд Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэрийг барина.	2020 - 2024	УУХҮЯ, "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ, Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар		Үйлдвэрийн барилгын ажил үргэлжлэх, тоног төхөөрөмжийн угсралт, суурилуулалтын ажлыг хийнэ. 80%	Техник, эдийн засгийн үндэслэлийн талаар - "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ нь БНХАУ-ын China ENFI Engineering компани (цаашид "ENFI компани" гэх)-тай хамтран боловсруулсан Зэсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах үйлдвэрийн ТЭЗҮ-ийг 2022 оны 06 дугаар сарын 22-ны өдөр Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцүүлэн дэмжигдсэн. Зэсийн үнэ 8340 \$/тн-ны түвшинд 762 сая ам.доллар буюу 2,171,700 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтын төсөвтэй батлагдсан. - ENFI компанитай байгуулсан ТЭЗҮ боловсруулах гэрээний нэг чухал заалт бол зэсийн баяжмалыг хайлуулах, боловсруулах явцад гарах хүхэрт хийнээс элементийн хүхэр үйлдвэрлэх	70

технологийн “үйлдвэрлэлийн туршилт” явуулах тухай юм. Хүхрийн давхар исэл агуулсан хүхэрт хийг боловсруулж, элементийн хүхэр үйлдвэрлэх туршилтын ажлыг Техник, технологийн туршилт, боловсруулалтын хамтын ажиллагааны гэрээ (Technical and technological pilot-test implementation cooperation agreement)-ний дагуу уг технологийн патентыг эзэмшигч ENFI компани гүйцэтгэж байна.

Үйлдвэрлэлийн туршилтын ажлын талаар

- БНХАУ-ын Шинжаан Уйгурын өөртөө засах орны Алтай муж, Фуюн дүүрэгт байрлах Xinjiang Xinxin Mining Industry компанийн харьяа Karatongke Copper Nickel Mine Хайлуулах үйлдвэрийн бүсэд туршилтын үйлдвэрийг бүрэн барьж байгуулан орон нутгийн зүгээс холбогдох зөвшөөрлийг авсан.

- ENFI компанийн 2023 оны 09 дүгээр сарын 22-ны өдөр ирүүлсэн ажлын явцын тайланд дурьдсанаар “... туршилтын үйлдвэрийн бүх тоног төхөөрөмж, барилга угсралтын ажил 100 хувь дуусаж, туршилт эхлүүлэхэд бэлэн болсон” байна.

- “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ нь туршилтад ашиглах 500 тн шигшсэн (+5-10 мм) нүүрсийг (Шарын гол ХК) бэлтгэж, БНХАУ-руу тээвэрлэх ажлыг зохион байгуулан, 2023 оны 09 дүгээр сарын 29-ний өдөр туршилтын үйлдвэрийн талбайд хүргүүлсэн.

- Туршилтын ажлын явц хоцрогдолтой явагдаж байгаа хэдий ч ТЭЗҮ-д шаардлагатай голлох үр дүнгүүдийг ойрын хугацаанд хүлээн авч, хамтран тодотгол хийж, гүйцэтгэхээр 2023 оны 11 дүгээр сарын 06-ны өдрийн уулзалтаар “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ болон ENFI компанийн удирдлагууд тохиролцсон.

- Энэхүү “үйлдвэрлэлийн туршилт”-ын ажлын дүнг үндэслэн ТЭЗҮ-д тухайн үед дахин тодотгол хийснээр Зэсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах үйлдвэрийг барьж байгуулах ажил эхлэх болно.

ENFI компанийн зүгээс уг туршилтын ажлын талаар: “... техникийн талаас үзвэл уг үйлдвэрийн туршилтын ажил нь үйлдвэрлэлийн тасралтгүй жигд ажиллагааг хангах шаардлагад бүрэн нийцсэн ба анхны төсөөллийг илүү тодруулж харуулахад чиглэгдсэн бөгөөд Зэсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах үйлдвэрийн төслийг хөгжүүлэхэд ямар нэг саад бэрхшээл болохгүй ...” гэдгийг мэдэгдэж,

Зэсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах үйлдвэрийг барьж байгуулах төслийн ажилд хөрөнгө оруулалт хийх, цаашид хамтарч ажиллах сонирхолтой байгаагаа илэрхийлсэн.

Хүхэрлэг хий боловсруулан хүхрийн хүчил үйлдвэрлэх хувилбарын хувьд

Фосфорын бордоо үйлдвэрлэх чиглэлээр

- “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ-ын Судалгаа, шинжилгээний хүрээлэнд “Завханы фосфоритын фосфатын баяжмалаас энгийн болон давхар суперфосфат гарган авах нь хамгийн тохиромжтой” гэсэн дүгнэлт гарсан бөгөөд үүнд Хөвсгөлийн Бүрэнхааны фосфоритын ордын дээж дээр туршилт судлагаа хийж гүйцэтгэх нь зүйтэй гэж үзсэн.
- “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ нь “Хүхрийн хүчлийг ашиглан фосфорын бордоо үйлдвэрлэх туршилт, судалгааны ажил”-ыг Монгол Улсын Шинжлэх ухааны академитай хамтран хийж гүйцэтгэсэн. Фосфатын баяжмалыг ашиглан MNS 4305:1996 стандарт шаардлагад нийцсэн бордоог үйлдвэрлэх технологийг лабораторийн нөхцөлд боловсруулсны үндсэн дээр техник-эдийн засгийн тойм тооцоо, судалгаа хийж гүйцэтгэсэн.
- “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ, ШУТИС, Уул уурхайн хүрээлэн хамтран зэсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах үйлдвэрээс гарах хүхрийн хүчлийг саармагжуулахад шаардлагатай фосфоритын баяжмалыг Бүрэнхааны фосфоритын ордыг ашиглан үйлдвэрлэх ТЭЗҮ-ийг боловсруулсан. Энэ ажлын хүрээнд Бүрэнхааны ордод 1981-1984 онд гүйцэтгэсэн нарийвчилсан хайгуулын ажлын үр дүнгийн тайлангийн орчуулга хийж, Хөвсгөл аймгийн Бүрэнтогтох сумын нутагт орших Бүрэнхааны фосфоритын бүлэг ордын 2 дугаар хэсгийг ашиглах Ил уурхайн ТЭЗҮ болон Фосфоритын хүдэр баяжуулах үйлдвэрийн ТЭЗҮ-ийг боловсруулах ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн.
- Туршилт судалгааны ажлаар олон улсын стандарт шаардлага хангасан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх боломжтой үр дүн гарсан боловч түүхий эдийн байршил, боловсруулах үйлдвэрийн байршил зэрэг нь алслагдмал тул тээвэрлэлтийн зардал өндөр байгаа нь эдийн засгийн хувьд үр ашиггүй. Нөгөө талаасаа Монгол Улсын бордооны хэрэглээ бага,

						<p>манай хойд болон урд хөрш энэ төрлийн бордооны гол үйлдвэрлэгч, хэрэглэгч орон тул экспортлох боломжгүй. Тиймээс энэ чиглэлээр туршилт судалгааны ажил, үйлдвэрийг барьж байгуулах асуудлыг эдийн засгийн</p> <p>Фторт устөрөгч, фторт хөнгөн цагаан үйлдвэрлэх чиглэлээр</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Бор-Өндөр” УБУ-ийн нөхцөлд фторт хөнгөн цагаан үйлдвэрлэх технологийн судалгааны ажлыг “Монголросцветмет” ХХК-тай хамтран хийж гүйцэтгэсэн. - Зэсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах үйлдвэрээс гарах хүхрийн хүчлийг ашиглан жилд 42,000 тн фторт устөрөгч болон жилд 60,000 тн фторт хөнгөн цагаан үйлдвэрлэх үйлдвэрийн ТЭЗҮ. - “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ-ын мэргэжилтнүүд холбогдох судалгааг хийж гүйцэтгэж байгаа бөгөөд, БНХАУ-д үйлдвэрүүдтэй танилцаж зураг төсөл боловсруулах байгууллагуудтай хамтран ажиллаж байна. - Урьдчилсан тооцоо судалгаагаар фторт ус төрөгч болон фторт хөнгөн цагаан үйлдвэрлэх үйлдвэрийн хөрөнгө оруулалтын болон үйлдвэрлэлийн зардал өндөр байхаар харагдаж байгаа бөгөөд энэ төрлийн бүтээгдэхүүний тээвэрлэлтэд тавигдах шаардлага өндөр, хадгалах боломж асуудалтай байна. Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний ажлын талаар - Зэсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах үйлдвэрийн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ (БОННУ) хийх ажлын гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулж, 2023 оны 02 дугаар сарын 08-нд гэрээ байгуулсан. Төсөл хэрэгжүүлэх газрын төлөв байдлын үнэлгээний тайланг ирүүлсэн. БОАЖЯ-ны ерөнхий дүгнэлт 2023 оны 06 дугаар сарын 27-нд гарсан. БОАЖЯ-ны мэргэжлийн комиссын 2023 оны 08 дугаар сарын 30-ны өдрийн хуралдаанаар тайланг хүлээн авахаар шийдвэрлэсэн. Гүйцэтгэгч компани эцсийн тайланг 2023 оны 09 дүгээр сарын 20-ны өдөр Эрдэнэт үйлдвэрийн ажлын хэсэгт хүлээлгэн өгсөн. <p>Аж үйлдвэрийн бүсэд мөрдөгдөх стандарт боловсруулах ажлын талаар</p>
--	--	--	--	--	--	---

						<p>- Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлөөс Зэсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах үйлдвэрийн ТЭЗҮ-д өгсөн зөвлөмжийн дагуу зарласан "Аж үйлдвэрийн бүсэд мөрдөх агаарын чанарын стандартууд болон зэс хайлуулах үйлдвэрийн хаягдал хийн найрлага дахь агаар бохирдуулах бодисуудын ялгарлын олон улсын стандартуудыг судалж, үндэсний болгон боловсруулж, батлуулах зөвлөх үйлчилгээ"-ний гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулж, 2022 оны 11 дүгээр сарын 28-ны өдөр гэрээ байгуулан ажиллаж байна. Эхний тайланг ажлын хэсэг хүлээж авсан. Хатуу, шингэн, хий төлөв бүхий хүнд үйлдвэрээс ялгарах хаягдалтай холбоотой зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээний тухай үндэсний 4 стандартыг боловсруулан, батлуулах ажлыг зохион байгуулахаар ажиллаж байна.</p> <p>Зэсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах үйлдвэрийн зураг төслийн ажлын талаар</p> <p>- Зэсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах үйлдвэрийн техник, технологийн түвшний үнэлгээ хийлгэх ажлын техникийн тодорхойлолтыг боловсруулж батлуулсан, гэрээ байгуулж ажлыг эхлүүлэхээр ажиллаж байна.</p> <p>Зэсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах үйлдвэрийн нарийвчилсан инженерийн зураг төсөл боловсруулах ажлын техникийн даалгаврыг боловсруулсан. Үнэлгээний хороо байгуулагдсан.</p>	
47		6. "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-ын ҮТП байгуулах ажлын хүрээнд Исэлдсэн хүдрийг нуруулдан уусгах үйлдвэр байгуулна	2020 - 2022		-	<p>Тус үйлдвэрийн ТЭЗҮ-ийг УУХҮЯ-ны ЭБМЗ-ийн Ашигт малтмалын орд ашиглах ТЭЗҮ хэлэлцэх салбар хурлаар 2023.04.04-ны өдөр хэлэлцүүлж, АМГТГ-ын даргын "Техник эдийн засгийн үндэслэл бүртгэх тухай" 2023.04.21-ны өдрийн Т/39 дугаар тушаалаар төслийн ТЭЗҮ-ийг хүлээн авсан.</p> <p>ТЭЗҮ-д тусгаснаар: зэсийн үнийг 8500\$/тн-оор тооцож, нийт хөрөнгө оруулалтыг 109.8сая.\$ буюу 362.4 тэрбум төгрөг, үүний анхны хөрөнгө оруулалт 197.6 тэрбум төгрөг, ашиглалтын үеийн хөрөнгө оруулалт 164.8 тэрбум төгрөг байхаар тооцсон.</p> <p>"SX/EW технологиор катодын зэс боловсруулах үйлдвэрийн нарийвчилсан зураг төсөл боловсруулах" гэрээ байгуулсан "Майнинг Шорт Лонг Терм" ХХК-д гэрээний дагуу 2021.11.24-ний өдөр 30% буюу 732.38 сая төгрөг, ажлын хэсгийн хурлын шийдвэр болон тайлангийн явцын гүйцэтгэлээр 2023.05.31-ний өдөр 33.8% буюу 852.4 сая төгрөгийг тус тус шилжүүлсэн. ТЭЗҮ, нарийвчилсан зураг төсөл боловсруулах ажилд нийт 1,584.78 сая төгрөгийн санхүүжилт хийгдсэн.</p>	30

						2023 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд: байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээ хийх ажилд 142.5 сая төгрөг, техник технологийн түвшний үнэлгээ хийх ажилд 100 сая төгрөг, ТЭЗҮ, нарийвчилсан зураг төсөл боловсруулах ажлын үлдэгдэл төлбөрийг тус тус төлөвлөсөн.	
48		7. Үнэт металл цэвэршүүлэх үйлдвэрийг барьж байгуулна.	2021 - 2024	УУХҮЯ, "Эрдэнэс Алт ресурс" ХХК	Барилгын ажлыг эхлүүлж, тоног төхөөрөмж суурилуулалт, туршилт, тохируулгыг хийнэ. 100%	<p>Төсөл хэрэгжүүлэгч "Эрдэнэс алт ресурс" ХХК 2020-2021 онд олон улсын 20 гаруй компанитай холбоо тогтоож төсөл дээр санал авсан ба "Түлхүүр гардуулах" нөхцөлөөр 4 компани (Сымбат инженеринг, Шинхай групп, "Кронимет Майнинг, Зижин Майнинг) санал ирүүлсэн. "Үнэт металл цэвэршүүлэх үйлдвэрийн техник, эдийн засгийн үндэслэл төслийн эдийн засгийн үр ашгийн тооцоолол, ижил төстэй үйлдвэрүүдийн харьцуулсан судалгаа, төслийн санхүүжилтийн талаарх санал, дүгнэлт гаргах чиг үүрэг бүхий" ажлын хэсгийг "Эрдэнэс Монгол" ХХК-ийн гүйцэтгэх захирлын 2021.10.01-ний өдрийн А/100 дугаар тушаалаар байгуулсан. Ажлын хэсгийн дүгнэлтийг 2021 оны 12 дугаар сарын 09-ний өдрийн 03/678 дугаар албан бичгээр УУХҮЯ-нд ирүүлсэн. Дүгнэлтээр:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ТЭЗҮ нь Монгол Улсад мөрдөгдөж буй эрх зүйн үндэслэлийг тооцоогүй, эдийн засгийн тооцоолол бүхэлдээ буруу хийгдэж алдаатай болсон, төслийг хэрэгжүүлэх эрсдэлтэй тул дахин шинээр хийх; 2. "Сымбат инженеринг" ХХК-тай цаашид ажиллахгүй тохиолдолд төсөлд оролцохоор ирүүлсэн хамгийн сайнаар үнэлэгдэх санал болох БНХАУ-ын "Шинхай групп"-ийн саналтай дүйцэх саналыг хэрэгжүүлэх; 3. Цэвэршүүлэх алт мөнгөний жилийн хүчин чадлыг Монголбанкинд 1990 оноос хойш аж ахуй нэгж байгууллага, иргэдийн тушаасан алт мөнгөний хэмжээ, нөөц, уул уурхайн компаниудын хэтийн төлөв, ирээдүйд хэрэгжих томоохон төсөл хөтөлбөр, хэмжээ, нөөцийг харгалзан үзэж жилд 30 хүртэл тн алт, 50 хүртэл тн мөнгө цэвэршүүлэх, хүчин чадлыг үе шаттайгаар нэмэгдүүлэх боломжтойгоор төлөвлөх; 4. Эдгээр хувилбаруудаас хамгийн боломжит хувилбар "Түлхүүр гардуулах" төсөл хэрэгжүүлэгчээр өөрөөр нь санхүүжих, 8-10 жилийн урт хугацааны гаднын банкны хөнгөлөлттэй зээлд хамрагдах хувилбарыг судлах гэсэн дүгнэлт гарсан. 	0

						Бүгд Найрамдах Казахстан улсаас Монгол улсад суугаа элчин сайдын яамнаас 2022 оны 02 дугаар сарын 14-ний өдөр ирүүлсэн Монголд алт цэвэршүүлэх үйлдвэр барихад Казахстаны болон гадаадын хөрөнгө оруулагчид хөрөнгө оруулах асуудлын талаар Монголын талын байр суурийг ирүүлэхийг хүссэн 30-71 албан бичгийн хариуд УУХҮ-ийн Дэд сайдын 2023.02.17-ны өдрийн 02/475 албан бичгээр хариу хүргүүлсэн.	
49	9. Оюутолгойн ордыг түшиглэн зэсийн баяжмалыг боловсруулах үйлдвэр байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.	2021 - 2028	УУХҮЯ		Тоног төхөөрөмжийн захиалга, барилга угсралтын ажлыг эхлүүлнэ. 15%	“Зэсийн баяжмал хайлуулах, цэвэршүүлэх үйлдвэрийн төсөл хэрэгжүүлэх нэгжийн талаар авах арга хэмжээний тухай” Засгийн газрын тогтоолын төсөл, холбогдох материалын хамт УУХҮСайдын 2023.01.03-ны өдрийн 01/04 дүгээр албан бичгээр ЗГХЭГ-т хүргүүлсэн. Засгийн газрын 2023.01.11-ний өдрийн 18 дугаар тогтоолоор Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэрийн төсөл хэрэгжүүлэх нэгжийг татан буулгах, төслийн нэгжийн чиг үүрэг, холбогдох баримт бичгийг “Эрдэнэс Монгол” ХХК-д шилжүүлэхийг УУХҮСайдад даалгасан. Уг тогтоолоор “Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр барих” төслийн нэгжийг татан буулгасантай холбоотойгоор төслийн чиг үүрэг, баримт бичгийг “Эрдэнэс Монгол” ХХК-д шилжүүлэх Ажлын хэсгийг ТНБД-ын 2023.02.01-ний өдрийн А/08 дугаар тушаалаар байгуулж, зохион байгуулсан. Төсөлтэй холбоотой бүх баримт, материалыг 2023.03.30-ны өдөр “Эрдэнэс Монгол” ХХК-д хүлээлгэн өгсөн. Мөн төслийн хүрээнд Хөрөнгө оруулагчийг сонгон шалгаруулах урьдчилсан сонгон шалгаруулалтын болон Тендерийн баримт бичигт санал авахаар Сангийн яам, Эдийн засаг, хөгжлийн яаманд 2022.12.21-ний өдрийн 01/3357 албан бичгийг хүргүүлсэн ба 2023.06.05-ны байдлаар хариу албан бичиг ирүүлээгүй тул 2023.06.05-ны өдрийн 01/1366 дугаар албан бичгийг дахин хүргүүлсэн. УУХҮ-ийн сайд Ж.Ганбаатар Америкийн Нэгдсэн Улсаас Монгол Улсад суугаа Элчин сайдын яамны Нэгдүгээр нарийн бичгийн дарга John Cheng болон USAID-ийн Хөгжлийн ахлах зөвлөх Thomas Crehan нарыг Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яаманд 2023 оны 07 дугаар сарын 25-ны өдөр хүлээн авч уулзаж, Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр барих төслийн хөрөнгө оруулагчийг сонгон шалгаруулах урьдчилсан	0

						<p>сонгон шалгаруулалтын болон тендерийн баримт бичгийн төслийг боловсруулан Эдийн засаг, хөгжлийн яам болон Сангийн яаманд хүргүүлсэн тухай мэдэгдсэн.</p> <p>УУХҮСайдын урилгаар БНХАУ-ын Жунтяошань группын хамгийн том холдинг охин компани болох Northering Copper Industry компанийн төлөөлөгчид Монгол Улсад ирж, 2023.08.28-ны өдөр албан ёсны уулзалт хийж, харилцан мэдээлэл солилцсон.</p> <p>БНХАУ-ын Power Construction Corporation-ийн охин компани The Hebei Electric Power Equipment Co. Ltd (HEPEC) -ийн төлөөлөлтэй 2023.09.22-ны өдөр ТНБД уулзалт хийсэн.</p> <p>Мөн Канадын "Гленкор" группийн төлөөлөлтэй 2023.10.13-ны өдөр уулзалт хийж, Монгол Улсын зэсийн салбарын мэдээллийг шинэчлэх, шинжлэн судлах нарийвчилсан судалгааг хамтран хэрэгжүүлэх боломжийн талаар ярилцсан.</p> <p>Аж үйлдвэржилтийн үндэсний хорооны зэсийн асуудал хариуцсан дэд хороо "Монгол Улсад зэсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах үйлдвэр" байгуулах байршлын талаар хийсэн олон улсын судалгааны байгууллагуудын санал, дүгнэлт дээр үндэслэн анхны зэсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах үйлдвэрийг Орхон аймгийн нутаг дэвсгэрт "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-ыг түшиглэн байгуулах нь зүйтэй гэж үзсэн.</p> <p>Зэсийн асуудал хариуцсан дэд хороо нь хоёр дахь үйлдвэрийг барьж байгуулах боломж, байршлыг судлах ажлын санал, дүгнэлтийг боловсруулан 2024 оны 03 дүгээр сарын 01-ний дотор ирүүлэхээр ажиллаж байна.</p>	
50	3.2.8. Дотоодын түүхий эдэд тулгуурласан газрын тос боловсруулах үйлдвэрийг барьж байгуулна:	1.1. Газрын тос, уламжлалт бус газрын тосны эрэл, хайгуул, ашиглалтыг эрчимжүүлж нөөцийг өсгөнө.	2020 - 2024	УУХҮЯ, АМГТГ	Шинээр 2 талбайд БХГ байгуулсан байна. ГТ-ны олборлолт 816.2 мян.тн	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын 2021 оны 03 дугаар сарын 02-ны өдрийн А/36 тушаалаар Петроматад ХХК-ийн Матад ХХ талбайд орших Цэн тогоруу ордын газрын тосны нөөцийг баталгаат (1P) зэрэглэлээр 1,151,194.0 тонн (8.68 сая баррель), үүнээс ашиглалтын баталгаат нөөцийг 137,932.0 тонн (1.04 сая баррель), баталгаат+магадлалтай (2P) зэрэглэлээр 3,051,724.0 тонн (23.01 сая баррел), баталгаат+ магадлалтай+боломжтой (3P) зэрэглэлээр 5,385,942.0 тонн (40.61 сая баррел)-оор тус тус хүлээн авсан бөгөөд Цэн тогоруу ордыг газрын тосны ашиглалтын талбайд шилжүүлсэн. Зон Хэн Юу Тиан ХХК-ийн газрын тосны хайгуулын Галба XI талбайн Өлгий ордын нөөцийн тооцоо, баялгийн үнэлгээний тайланд дүгнэлт гаргуулахаар ЭБМЗ-	70

						өөс шинжээч томилон ажиллуулж байна. Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын 2022 оны А/294, 2023 оны А/43, А/198, А/247, А/248, А/249 дүгээр тушаалуудаар газрын тосны хайгуулын 15 талбайд нээлттэй сонгон шалгаруулалт зарласан. Үүнээс 4 талбайд захиалгын материал ирүүлсэн. 3 талбайд ялагчийг тодруулан бүтээгдэхүүн хуваах гэрээний төслийн талаар хэлэлцээр хийн, эцэслэн тохиролцож Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэхэд бэлэн болсон.	
51	1.2. Газрын тос, уламжлалт бус газрын тосны эрэл, хайгуул судалгааны ажил, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж, хэтийн төлөв тодорхойлно	2020 - 2024	УУХҮЯ, АМГТГ		Хайгуулын ажил, хөрөнгө оруулалтын хэмжээ нэмэгдсэн байна.	Газрын тос, уламжлалт бус газрын тосны эрлийн ажил гүйцэтгэх 9 (газрын тос-2, нүүрсний давхаргын метан хий-6, шатдаг занар-1) гэрээ хэрэгжиж байна. Эрлийн ажил гүйцэтгэх гэрээний үр дүнгээр 2020 оноос хойш 5 бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ байгуулсан. 2 талбайд бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ байгуулах шатанд байна. Газрын тос, уламжлалт бус газрын тосны хайгуулын ажил: 2020 онд Төхөм Х (урд) талбайд 625.9 тууш км 2 хэмжээст чичирхийллийн судалгааны ажил хийсэн. Номгон IX талбайд 105 тууш км 2 хэмжээст микросейсмийн судалгаа хийж, метан хийн хайгуулын 7 цооног өрөмдсөн. 2021 онд Номгон IX талбайд нүүрсний давхаргын метан хийн хайгуулын 17 цооног 11,360.0 тууш.метр өрөмдлөгийн ажил гүйцэтгэсэн. 2022 онд Газрын тосны хайгуулын 2 талбайд 1050,9 тууш.км 2 хэмжээст чичирхийллийн судалгаа, Нүүрсий давхаргын метан хийн хайгуулын 6 талбайд нийт 527 тууш.км хоёр хэмжээст чичирхийллийн судалгаа, 37 цооног нийт 22,151.3 тууш.м өрөмдлөгийн ажил тус тус хийгдсэн. 2023 онд Газрын тосны хайгуулын 3 талбайд 3 цооног нийт 4,991 тууш.м өрөмдлөг, 547,5 км2 талбайд нийт 2,436 км 3 хэмжээст чичирхийллийн судалгаа, 1 талбайд нөөц бодох ажил хийгдэж байна. Нүүрсний давхаргын метан хийн хайгуулын 5 талбайд 28 цооног нийт 10,784.73 тууш.м өрөмдлөг, 260 тууш.км 2 хэмжээст чичирхийллийн судалгаа, 3 талбайд туршилтын олборлолтын ажил хийгдэж байна.	90
52	1.3. Газрын тосны хайгуулын талбайнуудад шинээр Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ байгуулж, хайгуулын ажлын	2020 - 2024	УУХҮЯ, АМГТГ		Шинээр 2 талбайд БХГ байгуулсан байна.	Засгийн газрын 2020 оны 02 дугаар сарын 12-ны өдрийн 57 дугаар тогтоолоор нүүрсний давхаргын метан хийн хайгуулын Богд IV, Онги V, Т1 талбайд Петровис ресурс ХХК-тай бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ байгуулсан. Тус 3 талбайд 10 жилийн хугацаанд 30 орчим сая ам.долларын хөрөнгө оруулалт хийхээр төлөвлөсөн. Засгийн газрын 2019 оны 12 дугаар сарын 11-ний өдрийн 435 дугаар тогтоолын дагуу 2020 оны 10 дугаар сарын 01-ний өдөр газрын тосны хайгуулын Тариач XV талбайд Чайна голденсий петролеум	90

		хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ				<p>эксплорэйшн корпорэйшн ХХК-тай бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ байгуулсан. Тус талбайд 3 жилийн хугацаанд 12,4 сая ам.долларын хөрөнгө оруулалт хийхээр төлөвлөсөн. Засгийн газрын 2020 оны 04 дүгээр сарын 22-ны өдрийн 143 дугаар тогтоолоор нүүрсний давхаргын метан хийн хайгуулын Тавантолгой ХХХIII талбайд Эрдэнэс метан ХХК-тай бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ байгуулсан. Тус талбайд 10 жилийн хугацаанд 25 орчим сая ам.долларын хөрөнгө оруулалт хийхээр төлөвлөсөн. Засгийн газрын 2021 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдрийн 203 дугаар тогтоолоор нүүрсний давхаргын метан хийн хайгуулын Гурвантэс ХХХV талбайд Тэлмэн ресурс ХХК-тай бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ байгуулсан. Тус талбайд 10 жилийн хугацаанд 8,9 орчим сая ам.долларын хөрөнгө оруулалт хийхээр төлөвлөсөн. 2020 оноос хойш Газрын тосны хайгуулын 1, нүүрсний давхаргын метан хийн хайгуулын 5 талбайд нийт 6 бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ байгуулсан. Тус талбайнуудад нийт 76,3 сая ам.долларын хөрөнгө оруулалт хийхээр төлөвлөн ажиллаж байна.</p>	
53		1.4. Газрын тосны хайгуулын талбайд шинээр газрын тосны орд нээж, нөөц тогтоох ажлыг зохион байгуулна	2020 - 2024	УУХҮЯ, АМГТГ	<p>Гэрээлэгчдийн хайгуул, судалгааны ажлын үр дүнтэй уялдуулан нөөц тогтоох ажлыг зохион байгуулсан байна.</p>	<p>Газрын тосны хайгуулын Матад ХХ талбайн Цэн Тогоруу ордын баялгийн үнэлгээ, нөөцийн тооцооны тайланг Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлөөр хэлэлцүүлэн, зөвлөлийн 2020 оны 12-р сарын 25-ны өдрийн СТР-02-01 дүгээр дүгнэлтийг үндэслэн УУХҮ-ийн сайдын 2021 оны 03-р сарын 02-ны өдрийн "Матад-ХХ талбайн нөөц бүртгэх тухай" А/36 дугаар тушаалаар газрын тосны нөөцийг "баталгаат (1P)" зэрэглэлээр 1 151 194.0 тонн (8.68 сая баррель)-оор, үүнээс ашиглалтын баталгаат нөөцийг 137 931.0 тонн (1.04 сая баррель)-оор, "баталгаат+магадлалтай (2P)" зэрэглэлээр 3 051 724.0 тонн (23.01 сая баррель)-оор, "баталгаат+магадлалтай+боломжтой (3P)" зэрэглэлээр 5 385 942.0 тонн (40.61 сая баррель)-оор ашигт малтмалын нөөцийн Улсын нэгдсэн тоо бүртгэлд бүртгэсэн.</p> <p>Матад ХХ талбайн газрын тосны нөөцийг бүртгэж авснаар газрын тосны баталгаат нөөц 338,78 сая тн, үүнээс ашиглалтын баталгаат нөөц 43,38 сая тн болсон. Баталгаат нөөц 1 сая тн-р нэмэгдсэн.</p> <p>Дорнод аймгийн Матад сумын нутаг дэвсгэрт орших "Петро Матад" ХХК-ийн газрын тосны ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Матад-ХХ талбайн 213.93 км2 газрыг газрын тосны ашиглалтын үйл ажиллагаа эрхлэх зориулалтаар Улсын тусгай хэрэгцээнд авах</p>	90

						тухай асуудлыг 2023 оны 07 дугаар сарын 05-ны өдрийн Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэн 265 тоот тогтоолыг гаргуулаад байна. Уг тогтоолын 2 дэх заалтыг хэрэгжүүлэх асуудлын хүрээнд АМГТГ-ын даргын тушаалаар Улсын тусгай хэрэгцээний талбайтай давхцал бүхий иргэдийн газрыг чөлөөлөх, газрын нөхөх олговрыг тохиролцох үүрэг бүхий ажлын хэсэг байгуулагдан газар дээр 2 удаа очиж айл өрхтэй уулзалт зохион байгуулж газар чөлөөлөх гэрээ байгуулж, нөхөх олговрын хэмжээг тохиролцоод байна. Газрын тосны хайгуулын Галба XI талбайн Өлгий ордын баялгийн үнэлгээ, нөөцийн тооцооны тайланд дүгнэлт гарган ЭБМЗ-д хүргүүлсэн.	
54	1.5. Газрын тосны ордын ашиглалт, олборлолтыг урт хугацаанд тогтвортой хадгалж, боломжит хэмжээгээр нэмэгдүүлэх ажлыг зохион байгуулж, дэмжлэг үзүүлнэ	2020 - 2024	УУХҮЯ, АМГТГ		ГТ-ны олборлолт 816.2 мян.тн	Газрын тосны экспортын үйл ажиллагааг эхлүүлэх, хилийн боомтуудыг нээлгэх талаар Улсын онцгой комисс болон Гадаад харилцааны сайд нарт 2022.04.08-ны өдөр 1/935 тоот албан бичгийг хүргүүлсэн. Газрын тосны ашиглалтын үйл ажиллагаа явуулж буй Петрочайна Дачин Тамсаг ХХК-ийн нийгмийн даатгал, татварын асуудлаар болон газрын тосны нөөцийн талаарх танилцуулгыг УИХ-ын Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хорооны хуралдаанд танилцуулан Газрын тосны бүтээгдэхүүн хуваах гэрээнээс Монгол Улсын хүртэх үр ашгийг нэмэгдүүлэх тухай 2022.05.24-ний өдрийн 03 тоот тогтоол гаргуулсан. Мөн ашиглалтын үйл ажиллагаа явуулж буй Тосон-Уул-19 болон Тамсаг-21 дүгээр талбайн БХГ-г хууль тогтоомжид нийцүүлэн шинэчлэх талаар 2022.05.19-ний өдрийн 78 дугаар Ерөнхий сайдын захирамж гарч Ажлын хэсгийг Шадар сайд С.Амарсайханаар ахлуулан ажиллаж байна. Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээний дагуу газрын тосны ашиглалтын үйл ажиллагаа явуулж буй "Петрочайна Дачин Тамсаг" ХХК болон "Доншен газрын тос (Монгол)" ХХК-ийн газрын тосны ашиглалтын үйл ажиллагаа болон цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар 2023.05.17-ны өдөр Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулж 21 дүгээр тэмдэглэл гаргуулсан. Монгол Улсын хэмжээнд 2023 онд 6500000 баррель буюу 883,796 тонн газрын тос олборлож экспортлохоос 2023 оны 12 дүгээр сарын 13-ний өдрийн байдлаар нийт 4667599 баррель буюу 633751 тонн газрын тос олборлож, 4505930 баррель буюу	100

						612842 тонн газрын тосыг БНХАУ-д экспортлоод байна. 2023 онд газрын тосны экспортоос улсын төсөвт 424.9 тэрбум төгрөг оруулах төлөвлөгөөтэйгээс 2023 оны 12 дүгээр сарын 06-ны өдрийн байдлаар Газрын тосны экспортын орлогоос Улсын төсөвт 281.4 тэрбум төгрөгийг төвлөрүүлээд байна.		
55		2.1. Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийг түүхий эдээр хангах, дамжуулах хоолой барих санхүүгийн эх үүсвэрийг шийдвэрлэж, бүтээн байгуулалтын ажлыг гүйцэтгэнэ.	2020 - 2024	УУХҮЯ, АМГТГ		Дамжуулах хоолойн барилга, угсралтын ажлыг үргэлжлүүлэн гүйцэтгэнэ. 90%	Төслийн захиалагч Монгол Улсын Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам, төслийн санхүүжүүлэгч “ЭТТ” ХК, төсөл хэрэгжүүлэгч “МГТБҮ” ТӨХХК болон төслийн гүйцэтгэгч БНХАУ-ын төрийн өмчит Норинко компаниудын хооронд 2022.04.18-ны өдөр Хамтран ажиллах гэрээг, “МГТБҮ” ТӨХХК болон “Норинко” компанийн хооронд 2022.04.21-ний өдөр дамжуулах хоолойн инженерчлэл, худалдан авалт, барилга угсралтын ажил гүйцэтгэх (ЕРС) гэрээ, “МГТБҮ” ТӨХХК болон “ЭТТ” ХК-ийн хооронд 2022.04.22-ны өдөр дамжуулах хоолойн барилга угсралт, бүтээн байгуулалтын ажлын санхүүжилтийн гэрээг, “ЭТТ” ХК болон “Норинко” компанийн хооронд 2022.04.22-ны өдөр нүүрс худалдах, худалдан авах гэрээг тус тус байгуулсан. Санхүүжилт шийдэгдсэнээр төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлсэн. Төслийн ерөнхий гүйцэтгэл Инженерчлэл-70,0%, Худалдан авалт-35,5%, Барилга угсралт-38,6%-ийн гүйцэтгэлтэй байна. Байр зүйн зураглалын судалгааны ажил -100%, мэдээлэл боловсруулах, тайлан бэлтгэх ажил -100%, геотехникийн судалгааны ажил -95%, Техникийн зураг төслийн ажил - 90%, БОННУ хийх ажил-100%, Түр кемпүүдийн барилга угсралтын ажил - 87,8%, түр замын ажил -70,0%-тай улирлын зогсолт эхэлсэн дүнтэй байна. Тайлангийн хугацаанд нийт 19220 ширхэг буюу 230 км хоолойг агуулах талбайд хүлээн авсан бөгөөд үүнээс 15250 ширхэг буюу 183 км хоолойг дамжуулах хоолойн трассын дагуу цувьж байрлуулан 167км хоолойг гагнаж 155км хоолойд сорил хийсэн байна.	70
56		2.3. Дамжуулах хоолой барих төслийн ТЭЗҮ, инженер техникийн зураг	2020 - 2024			Дамжуулах хоолойн барилга, угсралтын ажлыг	Төслийн ерөнхий гүйцэтгэл: Инженерчлэл-70,0%, Худалдан авалт-35,5%, Барилга угсралт-38,6%-ийн гүйцэтгэлтэй байна. Байр зүйн зураглалын судалгааны ажил -100%, мэдээлэл боловсруулах, тайлан бэлтгэх ажил -100%, геотехникийн судалгааны ажил -95%,	70

		төслийг боловсруулах батлах, барилга угсралт, бүтээн байгуулалтын ажлыг зохион байгуулна			үргэлжлүүлэн гүйцэтгэнэ. 90%	Техникийн зураг төслийн ажил - 90%, БОННУ хийх ажил-100%, төслийн талбайд нийт 19220 ширхэг буюу 230 км хоолойг хүлээн авч, үүнээс 15250 ширхэг буюу 183 км хоолойг дамжуулах хоолойн трассын дагуу цувьж байрлуулан 167км хоолойг гагнаж 155км хоолойд сорил хийсэн дүнтэй байна. Мөн Үндсэн түр кемп 100%, • Толгой станцын түр кемп 77%, • Халаах, өргөх станц-1 түр кемп 79%, • Халаах, өргөх станц-2 түр кемп 100% • Халаах, өргөх станц-3 түр кемп 78% •Халаах, өргөх станц-4 түр кемп 93%-ийн тус тус гүйцэтгэлтэй.	
57		3.1. Дорноговь аймгийн Алтанширээ сумын нутаг дотоодын түүхий эдэд тулгуурласан газрын тос боловсруулах үйлдвэрийг барьж байгуулна.	2020 - 2024		2020-2022 онд хийж гүйцэтгэж эхэлсэн барилга-угсралтын ажлуудыг дуусгаж, лицензит байгууламжийн барилга-угсралтын ажлыг эхлүүлсэн байна. 90%	Технологийн бус барилга байгууламжийн ажил /EPC-1/-ын барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл 98.6%-тай байна. Үйлдвэрийн Анхдагч технологийн байгууламж /EPC-2/ багцын инженерчлэлийн ажил дууссан, ерөнхий гүйцэтгэл 0,79%-тай байна. Үйлдвэрийн цахилгаан станц /EPC-3/ багцын инженерчлэлийн ажил дууссан, ерөнхий гүйцэтгэл 1,32%-тай байна. Лицензтэй технологийн байгууламж /EPC-4/ багцын инженерчлэл, худалдан авалт, барилга угсралтын ажил гүйцэтгэх компанийг сонгон шалгаруулж барилга угсралтын гэрээг 2023.09.29-ний өдөр МГТБҮ ТӨХХК болон ерөнхий гүйцэтгэгч БНЭУ-ын "Megha Engineering & Infrastructures Limited" компани хооронд байгуулсан. Төслийн нийт хэрэгжилт 11%-тай	50
58		3.2. Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийг дэмжих тухай хуулийн төсөл боловсруулж, батлуулах ажлыг зохион байгуулна	2020 - 2024		Хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллана.	Монгол Улсын Засгийн газар, Бүгд Найрамдах Энэтхэг Улсын Эксим банк хооронд байгуулсан "Зээлийн ерөнхий хэлэлцээр"-ийн хүрээнд хэрэгжүүлж буй газрын тос боловсруулах үйлдвэрийг төлөвлөсөн хугацаанд багтаан барьж байгуулах, төслийн үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, төрөөс үзүүлэх дэмжлэгийг тодорхойлох, эрхзүйн зохицуулалтыг бий болгох зорилгоор "Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийг дэмжих тухай" хуулийн төслийг УИХ-ын чуулганы 2021.01.29-ний өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлж батлуулсан. Мөн хуулийн 3.3 дахь хэсэгт заасан Газрын тос боловсруулах үйлдвэрт төрөөс дэмжлэг үзүүлэх журмыг Засгийн газрын 2021.08.11-ний өдрийн 241 дүгээр тогтоолоор батлуулсан.	100

59		3.3. Үйлдвэрийн барилга угсралт, бүтээн байгуулалтын ажлыг төлөвлөгөөний дагуу гүйцэтгэх ажлыг зохион байгуулж, дэмжлэг үзүүлнэ	2020 - 2024			2020-2022 онд хийж гүйцэтгэж эхэлсэн барилга-угсралтын ажлуудыг дуусгаж, лицензит байгууламжийн барилга-угсралтын ажлыг эхлүүлсэн байна. 90%	Лицензгүй технологийн байгууламжийн ажил /EPC-2/-ын ерөнхий гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах түргэвчилсэн тендерийг 2022.06.06-ны өдөр зарласан ба 2022.09.19-ний өдөр тендер хүлээж авсан. Үйлдвэрийн цахилгаан станцын ажил /EPC-3/-ын ерөнхий гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах түргэвчилсэн тендерийг 2022.05.04-ний өдөр зарласан ба 2022.07.04-ний өдөр тендер хүлээн авсан. EPC-2, EPC-3 багц ажлын тендерт хамгийн бага үнийн санал ирүүлсэн БНЭУ-ын "Megha Engineering & Infrastructure Limited" (Мега инженеринг инфрастракчер лимитед) компанитай Инженерчлэл, худалдан авалт, барилгын угсралтын гэрээ байгуулах асуудлыг Засгийн газрын 2022.10.26-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцэн шийдвэрлэсний дагуу "Монгол газрын тос боловсруулах үйлдвэр" ТӨХХК, "Megha Engineering & Infrastructure Limited" компани хооронд 2022.10.28-ны өдөр гэрээ байгуулсан.	70
60		3.4. Газрын тосны бүтээгдэхүүний хангамжийн тогтвортой байдлыг хангах ажлыг зохион байгуулна	2020 - 2024			Шатахууны хангамж тогтвортой байна. 2.3 сая тонн	Монгол Улсын хэмжээнд 2023 оны 12 дугаар сарын байдлаар оны эхнээс өссөн дүнгээр нийт 2.3 сая.тонн газрын тосны бүтээгдэхүүн импортлон хэрэглэсэн бөгөөд үүнд 90-ээс доош октантай автобензин 21,0 мян.тонн, 90-ээс дээш октантай автобензин 677,8 мян.тонн, дизель түлш 1.2 сая тонн, шатдаг хий 42,5 мян.тонн, ТС-1 агаарын хөлгийн түлш 57,7 мян.тонн, бусад 244,5 мян.тонн байна. Өнгөрсөн үеийн мөн үетэй харьцуулвал нийт бүтээгдэхүүний импорт 400,0 мян.тонн буюу 17 хувиар нэмэгдэж, төлөвлөсөн хэмжээнд хүрсэн байна. Газрын тосны бүтээгдэхүүний импортын олон талт эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх, хангамжийн тогтвортой байдлыг хангах хүрээнд ОХУ-аас гадна БНХАУ-ын "Петрочайна Интернэйшнл" компанитай зарим аж ахуйн нэгж бүтээгдэхүүн худалдан авах гэрээ байгуулсан бөгөөд Гашуунсухайт болон Шивээхүрэн, Ханги зэрэг боомтуудаар газрын тосны бүтээгдэхүүн импортлох бэлтгэл ажил зохих түвшинд хангагдаж, улмаар БНХАУ-аас импортолж буй бүтээгдэхүүний хэмжээ 7 хувь болж нэмэгдсэн. 2023.12.09-ний өдрийн байдлаар А-80 12 хоног, Аи-92 автобензин 19 хоног, Аи-95 автобензин 11 хоног, ДТ 18 хоног, ТС-1 агаарын хөлгийн түлш 24 хоногийн ердийн хэрэглээтэй тэнцэх үлдэгдэл нөөцтэй байна.	90

61	3.5. Экологийн өндөр ангилал бүхий Евро-5 стандартын шатахууны хэрэглээг нэмэгдүүлэх ажлыг зохион байгуулна	2020 - 2024			Евро-5 стандартын шатахууны хэрэглээ 35 хувьд хүрсэн байна.	2023 оны байдлаар нийт 2,187,065 тонн газрын тосны бүтээгдэхүүн импортолсноос бүх төрлийн шатахуун 1,912,740 тонн байна. Үүнээс K5 /Евро-5/ ангилалын шатахуун 198,365 тонныг ипортолсон байна.	70
62	3.6. Баруун бүсийн шатахууны хэрэглээний тодорхой хувийг хангах зорилгоор Ховд аймагт хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтаар бага оврын газрын тосны бүтээгдэхүүний үйлдвэр байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ.	2020 - 2024	УУХҮЯ, АМГТГ		Төслийн барилга, угсралтын ажлыг эхлүүлсэн байна. 50%	Ховд аймгийн Жаргалант сумын нутагт үйлдвэрийн зориулалтаар 6.0 га газар эзэмших зөвшөөрөл авсан. Мөн төслийн Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын Ерөнхий болон Нарийвчилсан үнэлгээний тайланг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж БОАЖЯ-ны Зөвлөлөөр хэлэлцүүлсэн. Үйлдвэрийн агуулахын зураг төсөл боловсруулж, аймгийн Мэргэжлийн хяналтын газар, ОБЕГ, БХБЯ-ны Барилгын хөгжлийн төвөөр тус тус батлуулсан. Гадаад талд үүсээд буй нөхцөл байдалтай холбоотойгоор төсөл хэрэгжүүлэгч компани ТЭЗҮ-д шаардлагатай зарим тодотголыг хийж байна. Уг төслийн санхүүжилт тодорхойгүй шалтгаанаар саатсан талаар төсөл хэрэгжүүлэгч компани мэдээ ирүүлээд байна.	50
63	3.7. Газрын тосны төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой компани байгуулах эрх зүйн орчин бүрдүүлэх ажлыг зохион байгуулж, Газрын тосны судалгаа, шинжилгээ, хайгуул, ашиглалт, боловсруулалт, хангамжийн цогц	2020 - 2024			Газрын тосны судалгаа, шинжилгээ, хайгуул, ашиглалт, боловсруулалт, хангамжийн цогц үйл ажиллагаа явуулах төрийн өмчит Үндэсний компани үйл ажиллагаа явуулахад бэлэн болсон байна. 50%	ЗГХЭГ-ын дарга болон Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд нарын 2021.02.26-ны өдрийн 16-А/32 дугаар хамтарсан тушаалаар байгуулагдсан "Монгол газрын тос боловсруулах үйлдвэр" ТӨХХК-ийн 2019-2020 оны үйл ажиллагаанд дотоод аудит хийх ажлын хэсэг ажилласан. Үүнтэй холбогдуулан газрын тостой холбогдсон үйл ажиллагаа явуулж буй төрийн өмчит "Эрчис Ойл" ХХК, "Шингэн түлш шилжүүлэн ачих байгууламж" ТӨҮГ, "Эрдэнэс метан" ХХК зэрэг аж ахуйн нэгжүүдийг нэгтгэн зохион байгуулж, газрын тосны хайгуул, судалгаа ашиглалт, боловсруулалт, хангамжийн үйл ажиллагаа явуулах төрийн өмчит үндэсний компани байгуулах асуудлыг ажлын хэсгийн дүгнэлт болон Засгийн газрын шийдвэрийн төсөлд тусгуулах саналыг ЗГХЭГ-т хүргүүлсэн. Мөн Засгийн газрын 2021.02.17-ны өдрийн хуралдааны 11 дүгээр тэмдэглэлээр өгсөн үүрэг даалгавартай	70

		үйл ажиллагаа явуулах төрийн өмчит Үндэсний компани байгуулна				холбогдуулан Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд 2021.03-р сард Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газрын удирдлагатай хийсэн уулзалтын ярианы сэдэвт газрын тосны салбарт үйл ажиллагаа явуулж буй төрийн өмчит компаниудыг нэгтгэн зохион байгуулж, төрийн өмчит үндэсний компани байгуулах асуудлыг тусгуулан, хэлэлцүүлсэн.	
64	3.5.2. Монгол Улсын нутаг дэвсгэрээр дамжуулан Оросын Холбооны Улсаас Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс руу байгалийн хий дамжуулах хоолойн техник, эдийн засгийн үндэслэлийг дуусгаж, барилга угсралтын ажлыг эхлүүлэх бэлтгэл хангана.	1. Монгол улсын газар нутгаар дайруулан татах хийн хоолойн судалгааг хийнэ.	2021 - 2024	Эрдэнэс Монгол ХХК, УУХҮЯ ЭХЯ	Судалгааны ажил үргэлжлэн хийгдэнэ	ОХУ-аас БНХАУ руу дамжуулан барих байгалийн хийн хоолой /трассын хувилбар нь/ нь манай улсын нийслэл Улаанбаатар хот болон Сэлэнгэ, Дархан-Уул, Төв, Дундговь, Говьсүмбэр, Дорноговь зэрэг хүн ам ихээр төвлөрсөн суурьшлын бүсүүдээр дайран өнгөрөхөөр төлөвлөгдсөн. Байгалийн хий дамжуулах хоолойн шугамын чиг /трасс/-ийг тодорхойлох талаар санал дүгнэлт боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын 2022 оны 04 дүгээр сарын 05-ны өдрийн А/63 дугаар тушаалаар байгуулсан. Мөн Шадар сайдаас өгсөн чиглэлийн дагуу төслийн хэрэгжилтэд төрөөс дэмжлэг үзүүлэх тухай хуулийн төсөл боловсруулж батлуулах үүрэг бүхий ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд холбогдох яамдаас санал авч ажлын хэсгийг Ерөнхий сайдын захирамжаар байгуулах тухай хүсэлтийг УУХҮСайдын 2022 оны 04 дүгээр сарын 28-ны өдрийн 01/1231 дүгээр албан бичгээр ЗГХЭГ-т хүргүүлсэн. Байгалийн хий дамжуулах хоолойн шугамын чиг /трасс/-ийг тодорхойлох талаар санал дүгнэлт боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсгийн хүрээнд шугамын чигийн дагуу дахин шалгаж талбайн давхцалыг гаргаж байна. Оросын Холбооны Улсаас Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс руу Монгол Улсын газар нутгаар дамжин өнгөрөх байгалийн хий дамжуулах хоолойг барих төслийн дэд бүтэц түүний бүтээн байгуулалт, ТЭЗҮ зураг төсөлтэй холбоотой байгууллагын нууцад хамаарах мэдээллийг солилцох талаар Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам болон "Газопровод Союз Восток" ХХК-ийн хооронд Нууцлалын гэрээг 2022 оны 10 дугаар сарын 06-ны өдөр байгуулж, гэрээний биелэлтийг ханган ажиллаж байна. Монгол Улсын Засгийн газар болон "Газпром" НХН-ийн Хамтарсан ажлын хэсгийн 2022-2024 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний дагуу байгалийн хий дамжуулах хоолой барих төслийн нарийвчилсан зураг төслийн баримт бичиг	100

							боловсруулах ажлыг дуусгаж, одоогийн байдлаар зураг төслийн баримт бичигт магадлал хийлгэж, байгалийн хий дамжуулах хоолой болон түүний дагалдах барилга байгууламжууд баригдах газрыг төслийн хэрэгцээнд авахаар эрчимтэй ажиллаж байна. Эдгээр ажлуудыг гүйцэтгэсний дараа төслийн бэлтгэл ажил бүрэн хангагдаж барилга угсралтын ажлыг эхлүүлэх боломж бүрдэнэ.	
65		2. ОХУ, БНХАУ-ыг холбосон хийн хоолой Монгол Улсын нутаг дэвсгэрээр дайран өнгөрөх трассын хувилбарыг боловсруулж, төслийн нэгжийг мэдээллээр хангана.	2020 - 2021			Төслийн нэгж байгуулагдсан, трассын судалгаа хийгдэж байна.	Монгол Улсын Шадар сайдаас 2020.01.28-ны өдрийн ЗГ-2/58 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн ОХУ, БНХАУ-ыг холбох байгалийн хийн хоолойг Монгол Улсын нутаг дэвсгэрээр дамжуулан барих төслийн бэлтгэл ажлыг хангах асуудлын хүрээнд зарим аймаг, сумдын нутаг дэвсгэрийг хамарсан байр зүйн зургийг бэлтгэн холбогдох материалын хамт 2020.03.05-ны өдрийн 03/646, 2020.10.27-ны өдрийн 01/2497 дугаар албан бичгээр тус тус хүргүүлж мэдээллээр хангаж ажилласан. ОХУ-аас БНХАУ руу дамжуулан барих байгалийн хийн хоолой /трассын хувилбар нь/ нь манай улсын нийслэл Улаанбаатар хот болон Сэлэнгэ, Дархан-Уул, Төв, Дундговь, Говьсүмбэр, Дорноговь зэрэг хүн ам ихээр төвлөрсөн суурьшлын бүсүүдээр дайран өнгөрөхөөр төлөвлөгдсөн.	100
66	3.6.3. Зорилт	2.1. Цахилгаан болон байгалийн хийн хөдөлгүүртэй тээврийн хэрэгслийн цэнэглэх сүлжээг ШТС, үйлчилгээний газруудыг түшиглэн төр хувийн хэвшлийн түншлэлээр байгуулна.	2021 - 2024	ЗТХЯ, УУХҮЯ ТХААГ, ХХ		Цахилгаанаар цэнэглэх 20 цэг, хийгээр цэнэглэх 10 станц	Байгалийн хийн импорт, борлуулалтын үйл ажиллагаа эрхлэгч Юу Би Метан ХХК нь 2021 онд 1000 тонн шахсан байгалийн хий импортлон, нийслэлийн нийтийн тээврийн 100 орчим хийн хөдөлгүүртэй автобусыг цэнэглэх үйл ажиллагаа явуулсан. Тус компани 2021 онд Баянзүрх дүүргийн Монелд тээврийн хэрэгслийг байгалийн хий, ШШХ, шатахуунаар цэнэглэх станц барьж байгуулахаар зураг, төслийг батлуулан, эхний хэсгийг УОК-т хүлээлгэн өгсөн. Мөн Сонгинохайрхан дүүргийн Рашаант өртөөнд байгалийн хийн агуулах, хий цэнэглэх станц барих төслийг хэрэгжүүлж, барилга байгууламжийн ажлын гүйцэтгэл 80 гаруй хувьтай явагдаж байна.	70
67	3.7.13. Барилгын үйлдвэрлэлд хэрэглэгдэх цемент,	1. Эрдэнэтийн гангийн үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийг шинэчилж,	2020 - 2024	Хувийн хэвшэл, БХБЯ, УУХҮЯ,		Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа жигдэрсэн байна.	"Бэрэн групп" ХХК, түүний хамаарал бүхий компаниудын тус банкнаас авсан зээл, өрийн асуудал хууль, хяналтын байгууллага дээр шалгагдаж байгаа бөгөөд энэхүү асуудлыг шийдэгдэх хүртэл төслийн үйл ажиллагаа зогсонги байдалтай байна.	0

	арматур, хавтгай шил зэрэг үндсэн нэр төрлийн материалыг эх орны эрдэс, түүхий эдээр дотооддоо үйлдвэрлэх замаар импортыг бууруулах бодлогыг хэрэгжүүлнэ.	үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааг жигдэрүүлнэ.						
68		2. Барилгын хавтгай шилний үйлдвэр байгуулж ашиглалтад оруулна.	2020 - 2024	Хувийн хэвшэл, БХБЯ, УУХҮЯ, НЗДТГ		Шилний үйлдвэрийн барилгын ажлыг үргэлжлүүлнэ.	“Эрдэс плазм” ХХК нь шилний үйлдвэрээ Багахангай дүүрэгт байгуулахаар төлөвлөж байгаа ба үйлдвэрийн үндсэн түүхий эдийн судалгааг хийж гүйцэтгэн Дорноговь аймгийн Сайхандулаан сумын нутагт байрлах Баян-Уул судлын цахиурын ордын нөөцийн шинэчилсэн тооцооны ажлын үр дүнгийн тайланг УУХҮЯ-ны ЭБМЗ-ийн 2023.04.22-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцүүлсэн.	30
69		3. Баруун бүсэд Ховд-Эко цементийн үйлдвэрийг ашиглалтад оруулна.	2020 - 2024	Хувийн хэвшэл, БХБЯ, УУХҮЯ, Ховд аймгийн ЗДТГ		Цементийн үйлдвэрийн зүгшрүүлэлт тохируулгын ажлыг гүйцэтгэнэ.	“Вестерн холд” ХХК-ийн хэрэгжүүлж байгаа жилд 300 мян.тн цемент үйлдвэрлэж, баруун бүсийн цементийн хэрэглээг бүрэн хангах хүчин чадалтай “Ховд эко цемент”-ийн үйлдвэр 2022.10.28-ны өдөр ашиглалтад орсон ба үйлдвэрийн Чулуунцар бутлах хэсгийг 2023.04.21-ний өдөр ашиглалтад оруулсан	100
70		4. Барилгын материалын түүхий эдийн орд, илэрцийн хайгуулыг эрчимжүүлж бүс нутгуудад үйлдвэр байгуулах түвшинд нөөц тогтоох хууль эрхзүйн орчныг бүрдүүлнэ.	2021 - 2024	УУХҮЯ Хамтрагч нь БХБЯ		Барилгын материалын түүхий эдийн орд, илэрцийн хайгуулыг эрчимжүүлж, бетоны дүүргэгч материал /элс, хайрга, дайрга/-ын хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.	Эрх зүйн тусгайлсан хэрэгцээ шаардлага бий эсэхийг тодруулах зорилгоор Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын тухай хуулийн бусад холбогдох хуулиудтай зөрчил, давхардал, хийдэл байгаа эсэхийг тогтоож, тодруулах судалгааг Хууль зүй, дотоод хэргийн яамтай хамтран зохион байгуулсан. Энэхүү судалгааны үр дүнд Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалтай холбоотой харилцааг зохицуулах тусгайлсан хууль шаардлагагүй гэдэгт тогтоогдсон байна. Иймд энэхүү асуудлыг тусган Ашигт малтмалын тухай хууль болон холбогдох бусад хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулан нийтдээ 45 хоног, 9 удаагийн хэлэлцүүлгээр давхардсан тоогоор 165 иргэн, аж ахуй нэгж, төрийн бус байгууллага болон төрийн байгууллагаас 1450 орчим санал ирүүлсэн. Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлж, УИХ-д өргөн мэдүүлсэн боловч байнгын хороодоор хэлэлцэх явцад хуулийн төслийг дахин боловсруулахаар буцаасан. Мөн Монгол Улсын Үндсэн хуульд 2019 онд нэмэлт өөрчлөлт орсон. Эдгээр чиглэл болон эрх зүйн өөрчлөлтүүдтэй уялдуулан Хуулийн төслийг дахин боловсруулах үүрэг бүхий Ажлын хэсгийг Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн Сайдын 2020 оны А/332 дугаар	50

						тушаалаар байгуулан ажиллаж байна. Дээрх асуудлыг шийдвэрлэх хүрээнд Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл, түүнд тавих хяналтыг сайжруулах, хууль бус үйлдлийг таслан зогсоох талаар авах зарим арга хэмжээний тухай Засгийн газрын 2020 оны 17 дугаар тогтоол гарсан.		
ДӨРӨВ. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО								
71	4.2.5. Төрийн албан хаагчийн үйл ажиллагааг үнэлэхдээ ажлын гүйцэтгэл, үйлчлүүлэгчийн үнэлгээ, ёс зүй, сахилга хариуцлагыг шалгуур болгож, ёс зүйн зөрчил гаргасан төрийн алба хаагчид хүлээлгэх хариуцлагыг чангатгана.	3. Төрийн захиргааны болон үйлчилгээний албан хаагчийн ёс зүйн дүрэмд өөрчлөлт оруулна. Төрийн албаны үнэт зүйл, зарчим, манлайллыг өдөр тутмын үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх талаар сургалт, сурталчилгааны хөтөлбөрийг батлуулж, хэрэгжилтийг хангаж ажиллана.	2021 - 2024	Яамд, ТАЗ, УАкадеми		Сургалт, сурталчилгааг явуулснаар үнэт зүйл, үндсэн зарчмаа хэрэгжүүлж, манлайллыг хангаснаар ёс зүйн зөрчил буурна.	УУХҮЯ нь төрийн албаны үнэт зүйл, зарчим, манлайллыг өдөр тутмын үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх талаар сургалтын хөтөлбөрийг баталж, хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна.	100
72	4.3.17. Газрын тосны бүтээгдэхүүн, тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн хадгалалт, хамгаалалт, тээвэрлэлтийн үеийн аюулгүй байдал, хяналтыг сайжруулна.	1. Газрын тосны бүтээгдэхүүн, тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн хадгалалт, хамгаалалт, тээвэрлэлтийн үеийн аюулгүй байдал, хяналтыг сайжруулна.	2020 - 2022			Газрын тосны бүтээгдэхүүн, тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн хадгалалт, хамгаалалт, тээвэрлэлтийн үеийн аюулгүй байдал, хяналтыг сайжруулна.	Технологийн бус барилга байгууламжийн ажил /ЕРС-1/-ын барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл 98.6%-тай байна. ЕРС-2 буюу Анхдагч технологийн байгууламжийн 17 барилга байгууламжаас 4 барилгын ухмалын ажил хийгдлэж байна. Эдгээрт төв удирдлага, хяналтын барилга-93,0%, Дэд станц-1 - 94,1%, Дэд станц-3 -96,0%, Дэд станц-6 – 71,0%. Мөн нийт 41 шрхэг сав, резервуар барихаас түүхий тосны 3 савны ул бетон цутгалтын ажил, арматурчлал, ус тусгаарлалт буюу хар тосон түрлэг, буцаан дүүргэлтийн нягтруулалтын ажлууд үргэлжлэн хийгдэж байна. ЕРС-3 буюу үйлдвэрийн цахилгаан дэд станц №5, хяналтын өрөө, үйлдвэрийн шугам хоолойн эстакад зэргийн ухмал, хэв хашмал ба арматурчлалын ажил үргэлжлэн хийгдэж байна. ЕРС-4 буюу Лицензтэй технологийн байгууламжийн	100

						инженерчлэл, худалдан авалт, барилга угсралтын ажил" гүйцэтгэх компанийг сонгон шалгаруулсан. Багц ажлын санхүүжилтийн талаар авах арга хэмжээний тухай ЗГ-ын 2023.09.13-ны өдрийн 336-р тогтоолоор зарим байгууламжийг барих гэрээг байгуулахаар шийдвэрлэсний дагуу 2023.10.29-ний өдөр МГТБҮ ТӨХХК болон ерөнхий гүйцэтгэгч Megha Engineering & Infrastructure Limited" хооронд гэрээг байгуулаад байна.	
73	4.5.5. Америкийн Нэгдсэн Улс, Япон, Европын Холбоо, Энэтхэг, Бүгд Найрамдах Солонгос Улс, Турк зэрэг өрнө, дорнын улс, холбоотой "гуравдагч хөрш"-ийн бодлогын хүрээнд түншлэлийн харилцааг өргөжүүлэн, эдийн засгийн хамтын ажиллагааг бэхжүүлж, бусад улстай харилцан ашигтай хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх чиглэлээр идэвхтэй ажиллана.	4. БНЭУ-тай Стратегийн түншлэлийг улам бэхжүүлж, БНЭУ-ын Засгийн газрын хөнгөлөлттэй зээлээр хэрэгжиж буй Газрын тос боловсруулах үйлдвэр байгуулах төслийг хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.	2021 - 2024	УУХҮЯ, СЯ Хамтрагч ГХЯ	Газрын тосны үйлдвэрийн төслийн ажил урагшилна.	Технологийн бус барилга байгууламжийн ажил /EPC-1/-ын барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл 98.6%-тай байна. EPC-2 буюу Анхдагч технологийн байгууламжийн 17 барилга байгууламжаас 4 барилгын ухмалын ажил хийгдлэж байна. Эдгээрт төв удирдлага, хяналтын барилга-93,0%, Дэд станц-1 -94,1%, Дэд станц-3 -96,0%, Дэд станц-6 – 71,0%. Мөн нийт 41 шрхэг сав, резервуар барихаас түүхий тосны 3 савны ул бетон цутгалтын ажил, арматурчлал, ус тусгаарлалт буюу хар тосон түрлэг, буцаан дүүргэлтийн нягтруулалтын ажлууд үргэлжлэн хийгдэж байна. EPC-3 буюу үйлдвэрийн цахилгаан дэд станц №5, хяналтын өрөө, үйлдвэрийн шугам хоолойн эстакад зэргийн ухмал, хэв хашмал ба арматурчлалын ажил үргэлжлэн хийгдэж байна. EPC-4 буюу Лицензтэй технологийн байгууламжийн инженерчлэл, худалдан авалт, барилга угсралтын ажил" гүйцэтгэх компанийг сонгон шалгаруулсан. Багц ажлын санхүүжилтийн талаар авах арга хэмжээний тухай ЗГ-ын 2023.09.13-ны өдрийн 336-р тогтоолоор зарим байгууламжийг барих гэрээг байгуулахаар шийдвэрлэсний дагуу 2023.10.29-ний өдөр МГТБҮ ТӨХХК болон ерөнхий гүйцэтгэгч Megha Engineering & Infrastructure Limited" хооронд гэрээг байгуулаад байна.	100
ТАВ. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО							

74	5.1.8. Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрч, олон жил орхигдсон 8 мянган га талбайг нөхөн сэргээнэ.	1. Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээнэ.	2020 - 2024	УУХҮЯ, АНЗДТГ, БОАЖЯ МХЕГ	84,0 сая төгрөгөөр Хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалт	Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн 2000 га талбайд нөхөн сэргээлт хийсэн байна.	Уул уурхайн компаниудын ашиглалтын үйл ажиллагааны баталгаажсан тайлангаар: -техникийн нөхөн сэргээлтийг 836.2 га талбайд, -биологийн нөхөн сэргээлтийг 473.5 га талбайд, -дүйцүүлэх хамгаалах ажлыг 18,896.7 га талбайд хийсэн байна. -"Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд 1575.74 га талбайд 2,753,478 ширхэг мод тарьсан байна.	100
75	5.1.12. Уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах, дасан зохицох, бүтээмжтэй, хүртээмжтэй ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлж, хүлэмжийн хийн ялгарлыг 12.3 хувиар бууруулна.	2. Уур амьсгалын өөрчлөлтийн Парисын хэлэлцээрт оруулах үндэсний тодорхойлсон хувь нэмрийн хэрэгжилтийг хангана.	2020 - 2024	БОАЖЯ, ЭХЯ, БХБЯ, ЗТХЯ, СЯ, ХХААХҮЯ, УУХҮЯ ОБЕГ, АНЗДТГ, ҮХГ	Эрчим хүч, хөдөө аж ахуй, барилга, тээвэр, аж үйлдвэр, хог хаягдлын салбарын хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулж, нүүрстөрөгчийн шингээлтийг нэмэгдүүлэх төсөл хэрэгжүүлсэн байна.	Засгийн газрын 2019 оны 407 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Парисын хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх Үндэсний тодорхойлсон хувь нэмэр" бодлогын баримт бичигт манай байгууллагаас хариуцан хэрэгжүүлэх зорилт арга хэмжээний 2023 оны хэрэгжилтийг БОАЖЯ-нд хүргүүлсэн. Зорилт арга хэмжээний хүрээнд Агаарын тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1.6-д "Монгол Улсын стандартаар тогтоосон экологийн хамгийн өндөр ангиллаас доош ангиллын, эсхүл уг ангиллын стандартын шаардлага хангаагүй автобензин, дизель түлшийг жижиглэнгээр худалдан борлуулах"-ыг хориглохоор тусгуулсан. Евро-5 стандартын шатахуун нь энгийн ангиллын шатахуунаас үнэтэй байдаг бөгөөд тухайлбал, 2023 оны 03 дугаар сарын хил үнэ Аи-92 автобензиний хувьд К-2 ангилал 705 ам.доллар/тонн, К-5 ангилал 903 ам.доллар/тонн байгаа нь 198 ам.доллар/тонны зөрүүтэй байна. Үүнээс үүдэн тус бүтээгдэхүүний импортын хэмжээ бага байгаа хэдий ч дээрх хууль, протокол, гэрээний эрхзүйн бичиг баримтын хүрээнд жил бүр нэмэгдүүлэх арга хэмжээг шат дараатай хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. 2023 оны байдлаар нийт 2,187,065 тонн газрын тосны бүтээгдэхүүн импортолсноос бүх төрлийн шатахуун 1,912,740 тонн байна. Үүнээс К5 /Евро-5/ ангилалын шатахуун 198,365 тонн буюу нийт шатахууны 11 хувийг эзэлж байна. Зорилт 6. Нүүрсний уурхайн метан хийг ашиглах Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг Ашигт малмал, газрын тосны газар Монгол улсын Засгийн газрын шийдвэрээр 2018 оноос хойш уламжлалт бус газрын тосны /Нүүрсний давхаргын метан хий/ зургаан Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ (БХГ) байгуулсан.Үүнд: Нүүрсний давхаргын метан хийн Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ (БХГ)-т зургаан талбайд микросейсмийн 2 хэмжээст чичирхийллийн судалгаа нийт 1293 тууш.км,	100	

							хайгуулын нийт 65 цооног (нийт 38754 4,) өрөмдсөн. Өнөөдрийн байдлаар нүүрсний давхаргын метан хийн хайгуулын зургаан талбайд 2023 онд нийт 21,18 сая ам.долларын төлөвлөгөө, төсөвт өртөг бүхий геологи, хайгуулын ажлыг хийхээр батлуулаад байна.	
ҮНЭЛГЭЭНИЙ ДҮН								69.5

2023.12.28

ТӨРИЙН ЗАХИРГААНЫ УДИРДЛАГЫН ГАЗАР